

NAŠ

INTERNA IZDAJA

št. 1

januar 1996

NAŠ GLAS izdaja družba DROGA d.o.o. Portorož. List urejuje uredniški odbor. Odgovorna in glavna urednica Lilijana Ivanek - Pečar. Fotografija Jadran Rusjan, karikature Lorella Antonac. Tisk tiskarna VeK, Koper, v nakladi 1000 izvodov. List dobijo člani kolektiva brezplačno. Po mnenju Urada vlade za informiranje št. 4/3-12-1217/95-23/273, z dne 17. 7. 1995, šteje Naš glas med proizvode, za katere se plačuje 5 % davka od prometa proizvodov. TISKANO NA EKOLOŠKEM PAPIRJU.

DROGA
PORTOROŽ

GLAS

Genialno je, če verjameš v lastno misel, če verjameš, da je to, kar je v tvojem srcu resnično zate, resnično za vse ljudi. Govori po svojem resničnem prepričanju, pa bo to imelo smisel za vse. Vendar pa lastne misli kar opustimo; nato pa prihajajo spet do nas z nekakšno odtujeno veličino. Že jutri bo lahko neki tujec izrazil natančno to, kar smo sami mislili in čutili, pa se bo to zdelo še kako smiselno in tedaj bomo morali s sramom sprejeti svoje lastno mnenje od nekoga drugega.

Ralph Waldo Emerson

Naslov uvodnika običajno ne prenese daljših citatov in misli, pa vendar se mi zdi zgoraj citirano razmišljanje smiselno. Toliko bolj, če v tokratni številki glasila preberemo razmišljanja g. Baumarda o DROGI in njenem tržnem položaju, o naših prednostih in priložnostih. Njegova ocena je za nas izredno ugodna in pozitivna, pa najbrž ne brez razloga in kar tako, zaradi lepšega. Navkljub celi vrsti težav smo v DROGI dosegli rezultate, ki so, za slovenske razmere, zavidanja vredni in zaradi katerih nas tudi tuji strokovnjaki ugodno ocenjujejo. Mi pa - kakor da jih nočemo opaziti. Prav je, da smo kritični do lastnega dela in rezultatov ter da si želimo delati bolje in uspešneje. Vendar pa bo to silno težko, če ne bo v nas samih ustrezna mera samozavesti. Seveda ni mišljena puhloglavost in prepotentnost, temveč zrela prepričanost v lastne sposobnosti, ustvarjalnost in ideje. Ideje in cilje pa je potrebno tudi uresničevati. Vendar pa samo tisti, ki zaupajo svojim idejam, ciljem in spoznajo njihovo vrednost, gredo tudi z njimi do konca. Sicer pa, težko je delati bolje, če delaš slabo, mar ne?

Urednica

POSEBNA PRODAJA

V ČEM JE POSEBNA?

V mislih imam našo posebno ali, drugače imenovano, ambulatno prodajo, ki je v Drogi organizirana že dobre tri leta. Ob tej priložnosti pa bomo njene dosežke nekoliko bolje predstavili, saj je direktor Matjaž Čačovič prvič sklical sestanek le s tem delom prodaje. Direktor je posebej poudaril, da je prijetno presenečen nad ekipo ob dejstvu, da so podjetniki a kljub temu tvorijo homogeno celoto.

Vodja službe, Marjan Fišer, je podal poročilo o dosedanjem delovanju. Trenutno je na celotnem področju Slovenije 8 trgovskih zastopnikov, ki skupno obdelujejo preko tisoč kupcev. Realizacija v posebni prodaji iz leta v leto raste. Organizirana je bila predvsem zaradi potrebe po prisotnosti večjega števila DROGINIH izdelkov v čimvečjem številu trgovin, sedaj pa obsega prodajo gostinstvu, program **Sammontana**, prodajo v brezcarinskih prodajalnah in na nekaterih maloprodajnih mestih. Plan pa je v celoti pokriti Slovenijo z 10 potniki in doseči 9% delež celotne prodaje.

Sestanek je bil sklican predvsem na temo obdelave gostinstva, do katerega naša redna, mrežna prodaja le težko seže. Zaradi konkurence, ki zelo intenzivno obdeluje gostinske

objekte, od barov do restavracij, smo prisiljeni mnogo bolje organizirati trženje na tem področju. Tako je bila ob tej priložnosti predstavljena nova sodelavka Branka Pogačnik, ki bo s potniki posebne prodaje intenzivno sodelovala pri pripravi projekta obdelave gostin-

stva. Poudarek je na celoviti ponudbi, kjer bomo poleg naših napitkov nudili mnogo promotivnega materiala, od svetlobnih napisov, do skodelic, pladnjev ipd. V letu 1995 so v posebni prodaji prodali le 7 ton "Zlate kave" Barcaffé, ki se ni uveljavila, saj so gostinci zadovoljni že s klasično kavo Barcaffé.

Posebna prodaja trži tudi program **Nestlé, gorčico in majonezo Thomy**. Direktor prodaje posebnih programov, Darko Lakovič, je dobil povratno informacijo o odzivu kupcev na dejstvo, da od sedaj naprej tržimo to blagovno znamko pri nas. Najavil je tudi, da se bo spomladi pričel tržiti tudi **Maggi gastro program**. Ob trženju velikim potrošnikom so potniki izrazili potrebo po pakiranju nekaterih DROGINIH izdelkov v večje embalaže.

V kratkem pa bodo v posebni prodaji tudi močno računalniško podprti, a to bo že predmet naslednjega članka.

Tjaša ULČAR

DOGODKI

JUBILANTI

V JANUARJU PRAZNUJEJO

20-letni delovni jubilej

GRLJ-POTOČNIK MIROSLAVA
iz FINANC

GEI DANICA iz PC ZAČIMBA

BOŽIČ KLAVDIJ iz PC SOLINE

PETROVIČ IVANKA iz PC ARGO

30-letni delovni jubilej

KRALJEVIČ JOSIP
iz PC ZAČIMBA

VOJVODA BRUNO
iz PC ZAČIMBA

ISKRENE ČESTITKE!

Višina jubilejnih nagrad za DECEMBER (izplačila v JANUARJU 1996):

- za 10 let delovne dobe
34.064,00 SIT
- za 20 let delovne dobe
51.096,00 SIT
- za 30 let delovne dobe
68.128,00 SIT

KADROVSKA SLUŽBA

DROGA
PORTOROŽ

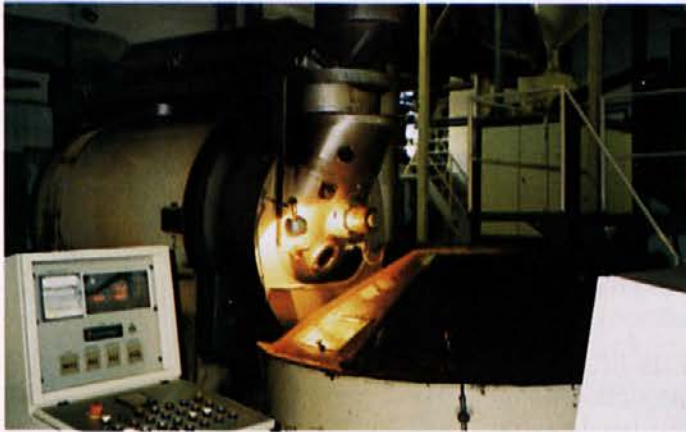

ZAČIMBA

PROJEKT AVTOMATIZACIJE V PC ZAČIMBA

V letu 1996 se projekt avtomatizacije v proizvodnji čajev in kave nadaljuje s polno paro. Proizvodnja dobiva novo podobo. V uporabi je že novi laboratorij, namenjen kontroli v PC Začimba. Izvajanje kontrole se je s tem izboljšalo in okrepilo, kar je eden od pomembnih faktorjev za celovito obvladovanje kakovosti.

Takoj po novoletnih praznikih smo pričeli z deli v pražarni. Stari mlin in pražilnik sta že odstranjena in čakata na kupca. V teku so tudi gradbena in ostala dela, da bo prostor pripravljen za postavitev novega mlina in pražilnika. Ostala oprema, ki je predvidena po projektu bo dobavljena v prihodnjih mesecih.

Stari pražilnik - še zadnjič praži...

Proizvodnja čajev - montažo izvaja inštitut Jožef Stefan s pomočjo vzdrževalcev ZAČIMBE

V sredini januarja se je nadaljevalo z deli tudi v proizvodnji čajev. Začela se je obsežna montaža, ki jo izvaja Inštitut Jožef Stefan s pomočjo vzdrževalcev PC Začimba. Montaža je uvod v kvalitativno spremembo, ki jo bo predstavljalo računalniško spremljanje procesa pakiranja čajev in v končni fazi tudi pakiranja kave.

Dušan POBERAJ

V SPOMIN MARČELU KRALJU

Dan ni bil njemu podoben, ne veder ne jasen. Bil je turoben, deževen zimski dan. 8. januarja 1996 smo se zbrali na piranskem pokopališču mnogi njegovi bivši sodelavci, prijatelji, znanci, kražani... na zadnje srečanje in slovo od ustanovitelja in dolgoletnega direktorja DROGE Portorož, Marčela Kralja.

Marčelo Kralj je bil borec NOB, Kraigherjev nagrajenec in vse od 1953 do 1984 direktor DROGE. Kraigherjevo nagrado je prejel leta 1978 za izjemne dosežke trajnejšega pomena. Pod njegovim vodstvom se je DROGA razvijala, rasla je po količini proizvodov, številu zaposlenih in tudi

na področju kvalitete je dobila veliko mednarodnih priznanj.

“Predpogoj za uspešno vodenje neke organizacije je sigurno komunikativnost in pristop k delu. Menim, da vsak človek nekaj zna - če ga pravočasno poslušam in pravočasno ukrepam, je uspeh zagotovljen, to je bilo vedno moje pravilo! Če znaš človekovo mnenje spoštovati, bo tudi on znal priti do tebe in sam povedati, kako in kaj,” je za NAŠ GLAS povedal Marčelo Kralj pred odhodom v pokoj, leta 1984.

Vedno dobre volje, poln energije in optimizma se je z nami družil tudi po upokojitvi. Rad je prihajal med nas, se veselil naših uspehov. In povsod smo ga radi videli - v Gosadu, v Ljubljani, Vrhnikih, Zlatem polju, Argu, Začimbi, Solinah, skupnih službah... Marčelo Kralj je imel sposobnost vodenja in znal nas je voditi.

“Pred problemi ne bežati in jih ne odlagati. Problem je treba razčistiti takoj in do konca, sicer mali problemi postanejo veliki”, je tudi dejal ob odhodu v penzijo.

Marčela Kralja je bolezen premagala, mnogo prezgodaj je odšel. Ni pa premagala duha in misli, upornosti, trme in optimizma. Optimizma in energije močne kot kraška burja nam je vseskozi dajal in ta nam ostaja. Spomin nanj nam bo vedno dajal pozitivno energijo tako zelo potrebno za premaganje življenjskih in delovnih težav.

Sodelavci in prijatelji

CELOVITO OBVLADOVANJE KAKOVOSTI

IZOBRAŽEVALNA DELAVNICA

CELOVITO OBVLADOVANJE KAKOVOSTI SE PRIČNE IN KONČA Z IZOBRAŽEVANJEM

K. ISHIKAWA - japonski strokovnjak za kakovost

Spoznanju, da je kakovost ključni faktor konkurenčnosti in uspeha, je sledilo spoznanje, da bodo v bodočnosti na trgu obstale le tiste organizacije, ki obvladajo in izvajajo filozofijo kakovosti.

Zato si slovenske organizacije prizadevajo uresničiti svojo razvojno vizijo na podlagi sistemov kakovosti ter doseči stopnjo razvitosti organizacij na Zahodu, zlasti tistih, ki so jim direktni konkurenti. Posledica prizadevanj za kakovost so namreč kakovostni proizvodi in storitve s konkurenčno ceno.

V tem duhu se je 11.12.1995 odvijala izobraževalna delavnica SISTEM KAKOVOSTI, ki so se je udeležili člani razširjenega kolegija in trinajst ostalih udeležencev (od tega precej notranjih presojevalcev).

Predavala sta nam g. **Dolenc**, dipl. ing. iz podjetja Produktivnost, o zahtevah standarda SIST ISO 9001 in mag. **Lekič**, dipl. ing. iz BVQI, o razvoju standardov in pripravi na certifikacijsko presojo.

Z uvedbo zahtev standarda kakovosti v prakso se doseže naslednje:

- ustvari se preglednost organizacije
- opredeli se pomembne dejavnosti, določi in omeji pristojnosti in odgovornosti,
- optimira se postopke dela in s tem prepreči dvojno delo, zmanjša proizvodne čase za dvig produktivnosti in stroške poslovanja,
- zavaruje se poteke postopkov in ohrani znanja ob zamenjavi osebja,
- prepreči se konfliktne situacije zaradi napačnega tolmačenja ali sploh nerazumevanja zahtev,
- z izobraževanjem in motiviranjem se ustvari pozitivno stališče in dvigne zavest o kakovosti,
- ustvarijo se temeljne osnove za stal-

no izboljševanje kakovosti v celotnem podjetju,

- vključitev standarda SIST ISO 9001 v sistem kakovosti in njegovo dosledno izvajanje omogoča podjetju svetovno konkurenčnost.

Sistem kakovosti, ki ustvarja in dviga sposobnost podjetja za kakovost, je učinkovit le, če temelji na dokumentiranih zahtevah za procese, postopke in proizvode, na doslednem izvajanju teh zahtev v praksi, na stalnem preverjanju skladnosti rezultatov dela z zahtevami in na korektivnih akcijah ali neprestanih izboljšavah.

Sistem kakovosti mora biti "živ", da se lahko stalno prilagaja spremenljivim zahtevam strank.

Praksa je pokazala, da ni mogoče postaviti vzorčnega modela sistema kakovosti, ki bi lahko predstavljal optimalno rešitev za vsako podjetje. Podjetja so si različna v postopkih dela, kulturi, pristopih in še čem, zato se sistema kakovosti ne da šablonsko predpisati.

Ko je postopek prilagajanja zahtev in dejanskega stanja v podjetju končan, podeli neodvisna inštitucija, ki izvaja presojo ustreznosti, potrdilo o ustreznosti ali certifikat kakovosti. S tem potrdilom (certifikatom) podjetje dokazuje svojim kupcem, da sistem kakovosti v podjetju ustreza mednarodnim standardom. To pa ne pomeni, da je delo na sistemu kakovosti končano.

Sistem je potrebno vzdrževati in neprestano dograjevati, kajti obstajajo tudi podjetja, ki so certifikat imela in ga izgubila.

NOTRANJA PRESOJA

V lanskem novembru smo v našem podjetju izvedli notranjo presojo v različnih organizacijskih enotah, od vodstva do proizvodnje. Izvajali so jo nekateri notranji presojevalci, ki so opravili seminar že v letu 1994, in novi kandidati za notranje presojevalce.

Kaj pa sploh je notranja presoja?

To je postopek, s katerim se ugotavlja skladnost sistema kakovosti s standardom SIST ISO 9001 (kot smo si ga zastavili) in učinkovitost izvajanja aktivnosti v praksi. Presoja mora odgovoriti, ali so ustrezna navodila na predpisanem mestu, ali se dela po teh navodilih, ali so navodila ustrezna in ali so zaposleni ustrezno usposobljeni za delo po teh navodilih.

Notranja presoja se izvaja po vnaprej pripravljenem planu ali pa na posebno zahtevo vodstva. Izvajajo jo notranji presojevalci - to so zaposleni, ki so se za to delo ustrezno usposabljali.

Rezultati presoje dajejo vodstvu podlago za sprejemanje korektivnih ukrepov - kaj in kako v sistemu izboljšati.

Nekaj splošnih ugotovitev prve obsežnejše notranje presoje našega sistema kakovosti:

- 1) sistem kakovosti v skladu z zahtevami standarda SIST ISO 9001 je v vzpostavljanju in je le delno dokumentiran
- 2) pripravljenost zaposlenih za vzpostavljanje sistema je zadovoljiva, čeprav je marsikje občutili nezadostno poznavanje vsebine dokumentov, predvsem pa še ni dovolj prisotno v naši zavesti, da učinkovit sistem lahko zagotavljamo le s kakovostnim delom nas vseh
- 3) premalo je medsebojnega sodelovanja, timskega dela in povezovanja med različnimi službami
- 4) največ dokumentiranih postopkov, ki jih zaposleni poznajo in jih tudi uspešno izvajajo, je v PC Začimba in PC Zlato polje
- 5) v nekaterih organizacijskih enotah se dokumentirani postopki še ne izvajajo.

Vsem nam mora biti jasno, da je sistem kakovosti proces stalnih izboljšav, pri katerih moramo sodelovati vsi, če hočemo, da bodo zapisani cilji uresničeni.

Damjana POBERAJ

Maruška LENARČIČ

PREDSTAVLJAMO VAM

KUPEC NAJ BI IMEL VEDNO PRAV....

Po krajšem presledku nadaljujemo s predstavljanjem naših trgovskih potnikov. Tokrat smo zašli na obisk h Gorenjcu, ki z dobrotami DROGE Portorož oskrbuje največje trgovske hiše v Ljubljani. Njegovo prodajno območje pa je še Grosuplje.

Janez Zupan, kličejo ga kar Jani, je mlad mož, vranje črnih las, očka dveh nadobudnih hlačnikov: sedemletnega Andraža in dveletnega Domna.

Je zelo resen sogovornik in celo njegov pogled je resen, včasih otožen. Besede pa so preišljene in izbrane.

JANI ZUPAN: Mesečne predstavitve trgovskih potnikov..., vsi imamo bolj ali manj podobne probleme.

NG: Že res, ampak mi bi vseeno radi spoznali vse vas, trgovske potnike. In Ljubljana, Ljubljančani, ali ni to vendarle nekaj posebnega?

JANI ZUPAN: Živim v Naklem, kjer je trgovina monopol. Potem, ko je Boris Plahutnik prevzel Gorenjsko, sva si z Matejem Javornikom razdelila ljubljansko trgovsko mrežo. Prevzel sem MERCATOR - blagovni center, DELIKATESO, NAMO, MAXIMARKET. Moje prodajno območje je še Grosuplje, ki pomeni blag prehod na drugačno ozemlje, Dolenjsko. Ljubljana, Ljubljančani? Trgovina je tu koncentrirana, konkurenca močna. Kupna moč je višja in slednja določa tudi bolj zahtevnega kupca. Ni namreč vse v nižji ceni. Tudi ostalo igra svojo vlogo.

NG: Zaradi cen DROGINIH izdelkov torej nimate težav?

JANI ZUPAN: DROGA je v višjem cenovnem razredu, ne sicer s celotno ponudbo, a temu mora slediti še kaj drugega. Grosisti v Ljubljani imajo svoja uvozna podjetja, uvoženi izdelki pa so za mnoge zelo vabljivi tudi če jih kupimo samo enkrat.

NG: Torej smo v Ljubljani prisotni z vsemi izdelki?

JANI ZUPAN: 100% prisotni! Je pa tako, da moraš biti čimbolj prisoten. Če te ni enkrat, dvakrat, še pogledajo skozi prste. Tretjič tvoj prostor v skladišču zasede kdo drug, pa čeprav z istim izdelkom. Ne gre le za sistem šifriranja izdelka v računalniku, ampak tudi za skladišni prostor, NI LOKACIJE - pravijo, in čakaj, da bo kaj zmanjkalo drugim!

NG: Kako pa kaj naše skladišče v Ljubljani? Ravno preveliko verjetno ni. In sedaj dobivate nov THOMY program.

JANI ZUPAN: Svoje kupce oskrbujem iz ljubljanskega skladišča, distribucija je solidna. Če hočejo blago ob 7. uri, ga ob 7. uri dobijo. Večkrat pa z gospo Vilmo v skladišču v Portorožu oz. Seči, preverjam kaj je in česar ni na zalogi. S prihodom THOMY programa, ki zahteva hladne prostore, pa bo ljubljansko skladišče že kar pretesno. Se bo pa kaj našlo, saj ste zapisali, da se zadeva rešuje (NG - novoletni intervju, op.p.).

NG: Ko sva že pri THOMY progra-

mu, ga že prodajate? In kaj vse obsega? Kupce presenetite, ali vas vprašajo, če ste prešli v KOLINSKO?

JANI ZUPAN: Prodajam, verjetno tudi presenečam. Tudi povprašujejo to in ono, seveda. Ampak gotovo raje vidijo, da THOMY prodaja DROGA kot drugi, manjši podjetniki. Mi smo pač med vodilnimi v živilski industriji.

NG: Ali še kaj pravijo o THOMY programu, ki smo ga prevzeli od KOLINSKE?

JANI ZUPAN: Pravijo, da ni črna varianta to, da KOLINSKA nima več THOMY programa, ampak je za KOLINSKO črna varianta, da je prodajo prevzela DROGA.

NG: G. Jani! Vrniva se k ljubljanskim kupcem, ki so veliki in zahtevni, kot sva že rekla. Vi oskrbujete samo goste, ti pa imajo tudi svoje proizvajalce in uvoznike. Kako se jih lotite? Veste, da imajo svoje blago, pa jim ponujate še svojega? To mora biti kar psihološki pristop!

JANI ZUPAN: Pozoren moraš biti. EMBA proizvaja svojo kavo, ETA je zraven. Stopiš do poslovodje in ponudiš, križáš svojo ponudbo z njegovo. Imeti moraš vzorce, ETA jih ponuja konstantno, in to vžge!

NG: Vi dobite v DROGI vzorce in jih ponudite novemu kupcu. Ste dovolj založeni z vzorci?

JANI ZUPAN: Vzorce dobimo, sezonskih artiklov pa bi lahko dobili več.

NG: In kaj v Ljubljani, g. Jani, najslabše prodajate, ali česa ljubljanačani ne marajo?

JANI ZUPAN: O, to pa moram kar premisliti! Instant napitkov, bi rekel, ne marajo. FLA-VOR-AID, sadne

(nadaljevanje na strani 6)

PREDSTAVLJAMO VAM

(nadaljevanje s strani 5)

čaje v prahu... s tem ni prihodnosti.

NG: Čoko party...

JANI ZUPAN: Ni uspel.

NG: Ali morda svoje kupce vprašate, če si želijo kakega drugega izdelka iz čokoladnega programa, saj je čokolada zdravo živilo.

JANI ZUPAN: Res je, ampak jaz sprašujem, kaj moji kupci hočejo, kar jih ne zanima, ne sprašujem, saj imamo obsežno izbiro in je kaj ponujati.

NG: Kateri naš proizvod pa kupci najbolj pogrešajo? Kaj vam največkrat zmanjka?

JANI ZUPAN: Kadar izdelek le včasih zmanjka, se že izmotaš, kadar pa stalno manjka, kadar se kar naprej izgovarjaš... in samo obljubljaš, ni prijetno.

NG: In to je v Ljubljani, menda ne tudi tam pašteta?

JANI ZUPAN: Aha. Da, tudi v Ljubljani. Tu so velike trgovske hiše, ljudje kupujejo večje količine, za svojce, zdomce...saj veste, kje živimo.

NG: Omenili ste velike trgovske hiše. Nastajajo tudi nove?

JANI ZUPAN: Gradijo se novi blagovni centri na obrobju mesta. Nova oblika trgovine je CASH & CARRY, kar pomeni čim hitreje in čim ceneje priti do potrošnika. Drugače povedano, to so diskonti za večjega porabnika, za gostince in male trgovce. V Ljubljani je poleg domačih trgovskih hiš močno prisoten tudi italijanski SPAR. Ljudje pridejo in kupujejo večje količine - "fasango" po domače.

NG: Veliko mesto, velike trgovine torej?

JANI ZUPAN: No, tudi malih je kar nekaj. Število malih trgovcev pa se ne veča. Veliki trgovci se združujejo,

da so še večji, močnejši, več dosežejo pri proizvajalcu, višje rabate in ugodnejše plačilne pogoje.

NG: Če rastejo trgovski centri, je to gotovo odraz potreb. Bi DROGA po vašem mnenju še lahko širila ponudbo?

JANI ZUPAN: Menim, da smo zamudili vlak, s katerimi bi na trg prodrli s tujimi firmami, uveljavljali tuje blagovne znamke, kot delamo s SAMMONTANO, EMONA OBALA je npr. na tem področju uspešna.

NG: Česa v DROGI ne bi smeli spremeniti?

JANI ZUPAN: V Ljubljani imamo kar hudo konkurenco. KOLINSKA je začela s čaji, baje se bo lotila tudi proizvodnje kave. Torej imamo dovolj razlogov, da ohranimo kvaliteto in ceno. AKCIJE s kvalitetskimi izdelki, kar naša kave je, so najboljša reklama. Če kupiš nekaj ceneje in ugotoviš, da je kvalitetno, kupiš enako tudi drugič, čeprav je dražje.

NG: Zadnja reklama za kavo vam je všeč?

JANI ZUPAN: Je simpatična, kot osebe, ki nastopajo v njej, ljudje se radi istovetimo z znanimi osebnostmi.

NG: Že, že g. Jani, ampak Jure Franko je moral z letalom čez lužo na BARCAFFE...

JANI ZUPAN: A, to. IZVOZ pa je nekaj drugega. O tem ne bova govorila, morda kdaj drugič.

NG: Ste s svojo firmo, torej DROGO, in s svojim delom zadovoljni. Katero oceno bi izbrali, če bi ocenjevali od 1 do 10?

JANI ZUPAN: Preveč zadovoljen ne smem, nočem biti, nekako 7.5 bi dal, trudim pa se, da bi prišel do 9. Takšne možnosti vidim. S prodajnimi rezultati pa je tako, da moraš biti zadovoljen, če uspeš prodajo zadržati na 100, če gre čez - toliko bolje.

NG: Je kupec vedno enak, ima vedno prav?

JANI ZUPAN: Je tako in ni! Kupec je vedno bolj zahteven in naj bi imel vedno prav, a nima. Takrat moraš uporabiti vse načine, da mu to vljudno in prijazno, a odločno dopoveš. Kajti, stokrat narediš dobro, enkrat slabo in izničiš marsikaj.

NG: Občutek imam, da vi radi opravljate svoje delo?

JANI ZUPAN: Preden sem prišel v DROGO, sem delal v OLJARICI, opravljal sem komercialna dela in že spoznaval trg ter potrošnike. Všeč mi je ponujati širši asortiman izdelkov, rad imam delo z ljudmi in terensko delo, dela v pisarni ne bi vzdržal.

NG: In tam doma, v Naklem kaj počnete - kadar niste z DROGINIMI izdelki v Ljubljani...

JANI ZUPAN: Pozimi smučanje, poleti tenis, sicer pa tarok - takole zvečer do svita... najnovejše veselje pri nas pa je NIK - aljaški malamut.

NG: To je lepotec med psi, "priseljensec" z daljnega severa. Vleče sani?

JANI ZUPAN: Tudi sani vleče, najbolj pa moja dva junaka, sinova. Pa tudi nam, odraslim, je v veselje, moram reči. Njemu se moramo zahvaliti, da smo z družino večkrat na sprehodih kot prej.

NG: G. Jani! In kakšno sporočilo imate za NAŠ GLAS?

JANI ZUPAN: Lepo je, da ga imamo, ta NAŠ GLAS. Jaz ga prebiram. Tudi srečanja so OK. Vse bralce NG pa pozdravljam, in ker se je ravno začelo NOVO LETO, jim voščim vse najboljše in veliko zdravja in uspehov.

NG: Tudi vam vse najboljše in hvala za vse povedano.

Dragica MEKIŠ

PREDSTAVLJAMO VAM

BODIMO HVALEŽNI SODELAVCU, KI RAZMIŠLJA DRUGAČE, SAJ NAS NA TA NAČIN REŠI PRED NAPAKO

Danes vam predstavljamo gospoda Jožka Peterlina, direktorja financ. Pravzaprav beseda predstavljamo ni čisto na mestu, saj g. Peterlina vsi dobro poznamo. Recimo raje, da tokrat predstavljamo predvsem njegove zamisli, načrte, poglede in mnenja. Zaradi gomile njegovih obveznosti in narave dela nasploh smo imeli (kljub njegovi pripravljenosti za sodelovanje) kar nekaj težav, predno nam ga je uspelo "zasačiti" in mu postaviti vprašanja. Čeprav so bila nekatera malce provokativna (ne vem zakaj, ampak zmeraj si želimo spravljati direktorje v zadrego!), je odgovarjal sproščeno in na njemu lasten, šegav način.

N.G.: Je to vaš prvi intervju?

JOŽKO PETERLIN: Da, čeprav sem bil že kot študent deležen nekaj vrstic v Našem glasu.

(Tu mora NAŠ GLAS vrniti pripombo: o g. Peterlinu smo v NAŠEM GLASU pisali zato, ker je prejel priznanje in nagrado zveze računovodskih in finančnih delavcev kot najboljši študent..)

N.G.: Od kdaj ste v DROGI? Ste prišli k nam kot štipendist? Na razpis?

JOŽKO PETERLIN: Z DROGO sem začel sodelovati kot študent, ko sem zaprosil za štipendijo. Kasneje sem kot študent Ekonomsko poslovne fakultete imel pogoste stike z DROGO zaradi seminarskih nalog. Po opravljeni diplomji sem, na Jožefa dan, leta 1991, postal "drogovec".

N.G.: Pravijo, da se finančnik rodiš. Menite, da imate vse potrebne lastnosti (temperament, zvitost, sposobnost organiziranja)?

JOŽKO PETERLIN: Ne vem. Pravim, da se rodiš kot človek, ki nekaj podeduje, največ pa je kasneje odvisno od tebe samega. Lastnosti, za katere me sprašujete, so potrebne za vsa področja dela. Odločiti se moraš le, kaj boš v življenju počel. Kasneje se moraš seveda teh stvari naučiti. Šola je pri tem nujen predpogoj, ne pa zadosten, kajti po končanem šolanju moraš veliko delati in se še naprej neprestano učiti - po možnosti raje na tujih napakah kot na svojih. Ob vsem tem delu in učenju ti omenjene lastnosti kvečjemu pomagajo,

da dosegaš rezultate, katere delodajalec od tebe pričakuje kot cilj tvojega dela. Ali sem se rodil kot finančnik - to ocenjujejo tisti, ki tak profil ljudi potrebujejo in...

N.G.: Zakaj imajo ponavadi finančniki in komercialisti različne poglede na uspešnost podjetja?

JOŽKO PETERLIN: Res je, da so različni samo pogledi. Samo zahvalimo se lahko človeški naravi, ki nas je obdarila s sposobnostjo, da na iste stvari gledamo z različnih strani. Temu bi jaz rekel, da znamo na uspešnost podjetja gledati z različnih vidikov. Nekomu je bolj pomemben tržni delež, prodane količine blaga, spet drugemu čisti denarni tok, uravnotežena bilanca (premoženje proti virom). Kaj od tega je bolj pomembno? Eno nič bolj od drugega! Za usodo podjetja je pomembno eno in drugo. Bodimo hvaležni sodelavcu, ki razmišlja drugače, saj nas na ta način lahko reši pred napako.

N.G.: So po vašem mnenju potrebne

kakšne korenite spremembe v načinu vodenja financ in v sektorju nasploh? Kakšne?

JOŽKO PETERLIN: Sprememb je bilo kar veliko. Najbolj pa sem zadovoljen s tem, da mi je uspelo prepričati sodelavce, da so finance blago kot vse ostalo, kar ima svojo kvaliteto in ceno ter, če hočete, rok dobave (v financah valuto). Kot se je spremenil način trženja, tako se je moralo spremeniti tudi financiranje. Nikogar več ni, ki bi skrbel za podjetje, razen podjetja samega (svojčas je to počela država). Denar moramo kupovati in prodajati, iz tega izhaja tudi način vodenja financ. Že v času, ko sem se zaposlil v DROGI, so bile finance organizirane po strokovnih merilih. Zastavil sem si nalogo, da ta sistem dograjujem, z drugimi besedami, da ga prilagam standardom in zakonodaji, kar tudi delam že kar nekaj let. Spremembe so pravzaprav potrebne na vseh področjih dela, za to pa je potrebno več in še malo več znanja. S pridnostjo se namreč ne da narediti vsega, pridnost lahko samo izdatno pomaga.

N.G.: Kaj pomeni CEOKA v tem sektorju? Kako se odraža? Z ažurnostjo? S točnostjo?

JOŽKO PETERLIN: Celovito obvladovanje kakovosti, ki od "drogovec" zahteva zelo veliko napora, je v našem poklicu že preteklost. Določena pravila o vodenju trgovskih evidenc so veljala še pred našim štetjem, v financah pa imamo danes računovodske standarde, predpise in

(nadaljevanje na strani 8)

PREDSTAVLJAMO VAM

(nadaljevanje s strani 7)

zakone. ISO za finance ne predvideva določenih aktivnosti, verjetno zaradi vzrokov, katere sem omenil že v prejšnjih odgovorih. CEOKA pa je naloga nas vseh. Bodimo si med seboj kupci in dobavitelji, pa nam bo takoj dosti lažje razumeti, kaj v vsaki fazi določenega procesa pomeni kvaliteto.

N.G.: Kakšno je bilo za DROGO leto 1995 s stališča finančnika?

JOŽKO PETERLIN: Eno najboljših v zadnjih letih! Ena od vlog, ki jo mora odigrati denar, je tudi merilec vrednosti. Predstavljajte si, da greste h krojaču, ki vas zmeri s svojim metrom, mojster, ki bo blago vrezal, pa ima meter za cm daljši; to je to: en tolar na začetku procesa je bližje tolarju na koncu procesa. No,

smiselno. Tako bomo naše mlade državljane zopet učili varčevanja. Samo varčevanje gospodinjstev namreč vodi v investiranje primarnega sektorja in torej v ponovno rast. Vrnimo se k DROGI: če se ozremo v preteklo leto in če hočemo predvsem gledati tudi v jutrišnji dan, moramo povedati, da si naše podjetje pred leti ni moglo privoščiti večjih investicij, saj je bila cena denarja na meji öderuštva. V DROGI je prevladala modrost, da živimo od naših proizvodov, in smo se torej zadolžili le toliko, da smo preživeli krizo ob izpadu trga. Nekateri so takrat zemarili proizvodnjo, ker so obresti "nosile" nekajkrat več. No, takih ni več med nami, mi pa smo lahko samo s pomočjo znanja kos vsem oviram.

N.G.: Kako ocenjujete finančni plan 1996 (realen, nerealen, potreben sprememb)?

JOŽKO PETERLIN: Po mojih informacijah (11.1.1996) plan še ni usklajen. Ravno zaradi resnosti, predvsem pa odgovornosti na tem področju, stvari še dopolnjujemo in usklajujemo. Zavedati se moramo predvsem tega, da so odločitve glede vlaganja v proizvodnjo. V kaj vlagati? Bodo rezultati te proizvodnje poplačali vire z obrestmi vred? Koliko bo ostalo DROGI? Včasih pa se moramo odločiti še na podlagi drugačnih predvidevanj. Dr. Tavčar je nekoč dal primer poslovnega odločanja kmeta, ki se je moral odločiti med kravo in hčerko: ali

bo kupil kravo, ki mu bo dala mleko, teleta in na koncu še meso, ali pa bo vložil v doto hčeri, ki se moži. Čeprav so s hčerko sami stroški, se je na koncu le odločil zanjo. Jaz sam se, s stališča finančnika, nikoli ne bi tako

odločil. Ali pa...ker je pač MOJA... No, skratka, plana še nimamo. Ko pa ga bomo imeli, bomo morali sodelovati vsi, ker bo NAŠ!

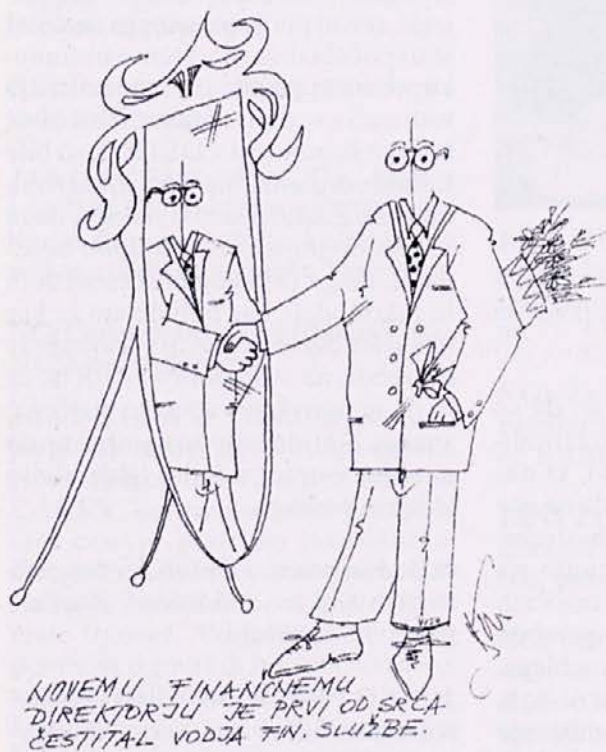
N.G.: Kako pa ocenjujete lastninjenje?

JOŽKO PETERLIN: Skupina sodelavcev, v katero sem bil vključen in ki je (z direktorjem na čelu) delala na tem projektu, je naredila največ, kar je mogoče, za delavce DROGE oziroma za upravičence do notranjega odkupa. Sam sem imel zadolžitve pri organizaciji javne prodaje. Odgovornost je bila velika, prav tako pritiski, da bi dosegli cilj. Prvih dvajset dni sem prevozil kar lepe kilometre od pošte do pošte! No, cilj smo dosegli: razen Pokojninskega in Odškodninskega sklada ter seveda nas zaposlenih so ostali lastniki DROGE plačali delnice kar po 30% višji ceni! Kaj bo to za nas pomenilo jutri, boste videli sami - tudi tisti, ki še niso prepričani, da je to za DROGO uspeh. Poleg tega smo ta proces vodili sami, kar pomeni za DROGO veliko prihranjenega denarja, zlasti še zato, ker DROGE nihče ne pozna bolje kot mi, ki smo tu zaposleni. Glede lastninjenja moram povedati še nekaj "streznitvenih" dejstev. Zaposleni pravzaprav delamo za lastnike DROGE, sami imamo v lasti le 20%. Lastniki zahtevajo, da so produkcijski faktorji (tudi delo) plačani po tržnih cenah. Na trgu delovne sile pa je situacija slabša kot v DROGI sami, zato moramo tudi delati bolje in to na skupščini delničarjev seveda argumentirati.

N.G.: Vaše delo ni ravno lahko. Ste optimist? Znete gledati na težave s kančkom humorja? Je pri reševanju težav potrebna določena trma?

JOŽKO PETERLIN: Nobeno delo ni lahko, če si postaviš zahteve, ki so na meji tvojih sposobnosti. Vsekakor se moraš poistovetiti s podjetjem in pri tem žrtvovati veliko svojega prostega časa. Način življenja moraš

(nadaljevanje na strani 9)

inflacija se je znižala in se približuje limit, ki bo v bodoče omogočila še večjo gospodarsko rast. Gledano s tega stališča, bomo letos svojim otrokom spet lahko podarili hranilnike, kar je bilo v preteklosti ne-

PREDSTAVLJAMO VAM

(nadaljevanje s strani 8)

malodane prilagoditi ritmu podjetja. Moja hči ima sedem let in zaradi nepremostljivih obveznosti do podjetja so doma že dva njena rojstna dneva praznovali brez mene. Kako mi je bilo pri srcu lahko razume vsak, ki je bil že kdaj prikrajšan za nekaj, kar mu je najljubše. No, drugače sem optimist in tudi humorja mi ne manjka. Včasih mi oboje služi kot ventil, s katerim na čim manj neprijeten način vržem iz sebe napetost.

Trma? (Smeh!) Če ne bi bil trmast, bi že davno vrgel puško v koruzo in kot "rutiner" čakal penzijo. Ne razumem ljudi, ki so sicer prepričani, da imajo prav, pa vseeno dovolijo, da jih povozi nasprotno mnenje; pa še brez argumentov! Tuje mnenje drugače spoštujem, celo izzivam ljudi, da mi ga povejo, zlasti še, kadar sem prepričan, da je v njem kaj uporabnega. Včasih mi to tudi uspe. Ljudem moraš zaupati, vendar šele tedaj, ko ti dokažejo, da tudi sami zaupajo svojemu stališču. Saj me že poznate, da sem človek, ki vedno nasprotuje, ampak vedno z željo, da bi odkril kar najbolj realno sliko o dogodku ali stanju.

N.G.: Česa se kot finančni direktor najbolj bojite (v okviru svojega dela)?

JOŽKO PETERLIN: Nezanjanja. Le-to mi sicer ugaja, kadar naletim nanj drugod, v DROGI pa me ujezi. Prav tako me ujezi "alergija" na učenje (ne mislim samo na tisto v šoli).

N.G.: Kaj pričakujete od kolektiva? Podporo? Razumevanje? Menite, da lahko računate na oboje?

JOŽKO PETERLIN: Kolektiv je zelo širok pojem. Od sodelavcev v finančnem sektorju zahtevam in pričakujem, da svoje delo opravljajo strokovno. Vedno sem na voljo za pomoč in nasvet, kadar česa ne vem, se o tem pozanimam še isti dan, morda prečitam odgovarjajoče gradivo in nato najdemo skupno rešitev. Od kolegov v DROGI pričakujem sodelovanje, kritičen pogled na rezultate,

ustvarjalni dvom in predvsem spoštovanje argumentiranih sodelavčevih zahtev. Fige v sodelavčevem žepu imajo, podobno kot laž, kratke noge, in ko jih odkrijem, mi vzbujajo le nezaupanje za bodočnost. Tako pred sodki tudi boljijo in onemogočajo sodelovanje. Če bom poleg sodelovanja deležen še podpore in razumevanja, se ne bom pritoževal.

N.G.: Že veste, kakšen bo (ali je že bil) vaš prvi ukrep?

JOŽKO PETERLIN: Ukrepi so proces, ki teče. Nisem ga začel jaz, pa tudi dokončal ga ne bom. Res pa je, da sem si v letu 1993, ko sem prevzel vodenje finančne službe, zastavil nekaj ciljev. Sodelavci vedo, da od njih veliko pričakujem. Rad jih imam. Tudi skregali smo se že; če se ne bi, bi to pomenilo, da ena od strani sploh ne razmišlja. V petih letih, odkar sem v DROGI, smo naredili zelo veliko. Med drugim smo racionalizirali organizacijo in postopke dela. Sovražim nepotrebna prepisovanja in stalna ponavljanja (razen, kadar si lačen in žejen!). Ljudje naj bi razmišljali, vsak naj bi se vprašal, zakaj nekaj dela, čemu to služi itd. Za stvari, pri katerih razmišljanje ni potrebno, imamo stroje.

N.G.: Do kakšne mere je lahko finančni direktor samostojen oziroma samoiniciativen? So dovolj izkušnje ali pa je potreben tudi kanček talenta?

JOŽKO PETERLIN: Talent pomeni prodajanje megle. Izkušnje so lahko ovira. Znanje je lahko boleče. Ampak če hočeš dobro živeti, je treba imeti vse troje.

Samostojnost je v podjetju, kakršno je naše, nemogoča. Res je dosti stvari, ki se vodijo samo v finančah, vendar predstavljajo samo tretjino vseh aktivnosti. Vse ostalo je iskanje priložnosti in izogibanje nevarnostim in obojega se moraš sam lotiti. Saj je vse skupaj kar zanimivo, je pa seveda tudi naporno, včasih kar neprijetno za druge sodelavce. Najhuje pri tem je, da samega sebe obremenjuješ z delom in da se temu ne moreš

izogniti. No, pa tudi taki moramo biti ("obremenjeni" = samoiniciativni).

N.G.: Bi menjali delovno mesto v DROGI, če bi se pokazala priložnost za to? Kaj bi vas razen financ še lahko veselilo?

JOŽKO PETERLIN: Če bi sprejel drugo delovno mesto v DROGI? Ne! Hodil sem v srednjo poslovno-finančno šolo, diplomiral sem na fakulteti smer finance, če že imam čas, čitam o finančah - zdaj pa naj bi delal kaj drugega! Lahko prodajam meglo in dokazujem, da je moja boljša od sosedove! No, šalo na stran, ampak najbolje je, da gre vsakdo v svojem poklicu čimdlje. Življenje je prekratko, da bi bil lahko v njem tehnolog, komercialist, telefonist in še kaj. Da pa bi se zaposlil izven DROGE, verjetno razmišlja vsak od nas, če dobi ponudbo od drugod. Kar se mene tiče, sem si zastavil preveč nalog, tako da za nekaj let nimam možnosti izbire; razen seveda, če bo uprava DROGE ocenila, da svoje delo slabo opravljam in bo na trgu poiskala boljšega finančnika. In kaj bi me razen financ še veselilo? Približno to, kar vsakega: rad jem, še rajši spim, "uno lepo ino ponjer" še malo spat...Veste, finance niso kot statistika, ki se nekje konča. Jaz sem se odločil za nekaj, kar nima konca v svojem procesu. Oče mi je rekel: Uči se, da ti ne bo treba delati! Zdaj pa vidim, da se učim zato, da lažje delam težja dela. Svojemu sinu pravim: Uči se, da boš sploh lahko delal!

N.G.: Zmeraj ste dobro razpoloženi, pa povejte za konec kaj duhovitega v zvezi z delom!

JOŽKO PETERLIN: Vsakokrat, ko naletiš na uspešen posel, vedi, da se je nekoč nekdo pogumno odločil!

N. G. Kot vidite, odgovori niso bili samo izčrpani, temveč tudi zanimivi, saj vsebujejo kar nekaj novih informacij. Le-te bodo pozornemu bralcu pomagale bolje razumeti določena dejstva in ukrepe.

Sonja POŽAR

DOGODKI

PRIŠLI - ODŠLI od 1. 12. 1995 do 31. 12. 1995

PRIŠLI:

KASTELIC Mojca, proiz. del. III. PC ZL.POLJE, del. razm. za dol. čas
BABIČ Mirsada, proiz. del. III. PC ARGO, del. razm. za dol. čas
MALIĆ Vinka, proiz. del. III. PC ARGO del. razm. za dol. čas
BRIŠČEK Dejan, tehnik PC ARGO del. razm. za dol. čas

ODŠLI:

DEBERNARDI Romeo, vzdrževalec I. PC SOLINE, spor.prenehanje
MARKEŽIČ Magdalena, proiz. del. III. PC ZAČIMBA del. razm. za dol. čas

TOMLJANOVIĆ Marina, proiz. del. III. PC ZAČIMBA, inval. upok.
URH Manuela, proiz. del. III. PC ZAČIMBA, del. razm. za dol. čas
KORENE Miroslava, proiz. del. III. PC ZL. POLJE, inval.upok.
TRŠAR Katarina, proiz. del. III. PC ZL. POLJE, spor.prenehanje
JUGOVAC Tatjana, kuhar PC ARGO, del. razm. za dol. čas
BENC Štefanija, proiz. del. III. PC GOSAD del. razm. za dol. čas
BENKOVIČ Nada, proiz. del. III. PC GOSAD del. razm. za dol. čas
BOMBEK Ksenija, proiz. del. III. PC GOSAD del. razm. za dol. čas
BRANDA Marija, proiz. del. III. PC GOSAD del. razm. za dol. čas
BRANDA Nevenka, proiz. del. III. PC GOSAD del. razm. za dol. čas
FEGEŠ Nevenka, proiz. del. III. PC GOSAD del. razm. za dol. čas
FLORJANIČ Nada, proiz. del. III. PC GOSAD del. razm. za dol. čas
GREGORINČIČ Jože, proiz. del. III. PC GOSAD del. razm. za dol. čas
HEDŽET Natalija, proiz. del. III. PC GOSAD del. razm. za dol. čas
HORVAT Danilo, proiz. del. III. PC GOSAD del. razm. za dol. čas
HUDIN Zdenka, proiz. del. III. PC GOSAD del. razm. za dol. čas
JAKLIN Katarina, proiz. del. III. PC GOSAD del. razm. za dol. čas
JAMNIKAR Antonija, proiz. del. III. PC GOSAD del. razm. za dol. čas
KAVČIČ Nataša, proiz. del. III. PC GOSAD del. razm. za dol. čas
KLOBUČAR Bahrija, proiz. del. III. PC GOSAD del. razm. za dol. čas
KOLARIČ Milan, proiz. del. III. PC GOSAD del. razm. za dol. čas
KOSTEL Mateja, proiz. del. III. PC GOSAD del. razm. za dol. čas
KOŠIR Darinka, proiz. del. III. PC GOSAD del. razm. za dol. čas
KOŠTI Renata, proiz. del. III. PC GOSAD del. razm. za dol. čas
LEŠNJEK Katarina, proiz. del. III. PC GOSAD del. razm. za dol. čas
LUKMAN Klavdija, proiz. del. III. PC GOSAD del. razm. za dol. čas
MALEC Ivan, proiz. del. III. PC GOSAD del. razm. za dol. čas
NEMEC Gizela, proiz. del. III. PC GOSAD del. razm. za dol. čas
PLOH Doroteja, proiz. del. III. PC GOSAD del. razm. za dol. čas
POKRIVAČ Gorazd, proiz. del. III. PC GOSAD del. razm. za dol. čas
POLANEC Danica, proiz. del. III. PC GOSAD del. razm. za dol. čas
POTOČNIK Bojana, proiz. del. III. PC GOSAD del. razm. za dol. čas
PREŠEREN Gordana, proiz. del. III. PC GOSAD del. razm. za dol. čas
REPEC Helena, proiz. del. III. PC GOSAD del. razm. za dol. čas
SENČAR Nada, proiz. del. III. PC GOSAD del. razm. za dol. čas
SKLEPIČ Vera, proiz. del. III. PC GOSAD del. razm. za dol. čas

TKALEC Martina, proiz. del. III. PC GOSAD del. razm. za dol. čas
TUŠEK Ksenija, proiz. del. III. PC GOSAD del. razm. za dol. čas
ŠEK Darinka, proiz. del. III. PC GOSAD del. razm. za dol. čas
ŠIPEK Ivana, proiz. del. III. PC GOSAD del. razm. za dol. čas
ČURIN Melita, proiz. del. III. PC GOSAD del. razm. za dol. čas
ČURIN Sonja, proiz. del. III. PC GOSAD del. razm. za dol. čas

31.12.1995 je bilo v DROGI zaposlenih 689 delavcev, od tega 329 moških in 360 žensk.

V delovnem razmerju za nedoločen čas nas je zaposlenih 629, v delovnem razmerju za določen čas pa 60 delavcev, od tega 6 pripravnikov.

V DROGI HRVATSKA je bilo v decembru zaposlenih 18 delavcev.

KADROVSKA SLUŽBA

DOBRO JE VEDETI

PROSTOVOLJNO ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE - TUJINA

Bliža se čas zimskih počitnic in mnogi se boste odpravili dopustovat v tujino.

Želimo vas opozoriti na prostovoljno zdravstveno zavarovanje TUJINA A, s katerim se lahko zavarujete za primer nujnega, neodložljivega zdravljenja bolezni ali poškodbe v tujini (v državnih zdravstvenih zavodih in pri zasebnih zdravnikih).

Za podrobnosti oz. sklenitev pogodbe se obrnite na vaš zavod za zdravstveno zavarovanje.

Slovenija ima sicer sklenjeno konvencijo o socialni varnosti z nekaterimi evropskimi državami. Za uveljavljanje pravic si je potrebno pred odhodom v tujino pridobiti konvencijski list pri pristojnem Zavodu za zdravstveno zavarovanje. Pravice iz konvencije lahko uveljavljate samo v državnih zdravstvenih zavodih.

Torej na dopust v tujino ne odhajajte brez sklenjenega ustreznega zavarovanja oz. priskrbite si vsaj konvencijski list.

RAZPIS ZA VPIS V PRVI LETNIK SREDNJIH ŠOL

Letošnji razpis za vpis v prvi letnik srednjih šol bo objavljen v ponedeljek, 19. februarja 1996. V njem bo Gospodarska zbornica Slovenije objavila tudi učna mesta v podjetjih za tiste učence, ki se bodo vpisali v prve letnike triletnih programov poklicnega izobraževanja.

KADROVSKA SLUŽBA

PREDSTAVLJAMO VAM

NOVI OBRAZI

Enota trženja v Ljubljani si je, kakor kaže, zagotovila svoje mesto v našem glasilu. Zaradi njene odmaknjenosti in predvsem zaradi njene spremenljivosti lahko o njej napišemo vedno kaj novega. Pogovor z gospo Radojevič, direktorico poslovanja z Makedonijo, BiH in ZRJ, objavljen v julijski številki glasila (95), je predstavil delo enote in njene želje po razširitvi obsega dela.

Z delom so se želje pričele uresničevati; z odpiranjem in spoznavanjem razmer na tržiščih nekdanje Jugoslavije so se pričele ponujati številne možnosti za sodelovanje. Povečan obseg dela je omogočil večjo realizacijo (mesečna realizacija

izvoza je cca 1 mio DEM) in narekoval povečanje števila zaposlenih. Poslovanje enote obsega predvsem izvoz izdelkov DROGE in uvoz za potrebe njenega poslovanja.

Ga. **Radojevič** je bila bralcem NAŠEGA GLASU že predstavljena. Svoje sodelavce, predvsem njihove zadolžitve je predstavila v nekaj besedah, več o njih pa smo izvedeli v direktnem pogovoru.

Tajniška dela opravlja **Nataša Prodan**, študentka, zaposlena v enoti preko študentskega servisa od 18. 05. 1995. Nataša je bila redkobesedna, morda po naravi, vsekakor pa mi tega ni uspelo ugotoviti, saj je ves čas obiska hitela z delom. Zvedela sem pa le, da je doma z Obale in da mama, Mila Prodan, dela v DROGI.

Karolina Mahne, Dragica, kot ji pravijo, je v DROGI zaposlena od 01. 07. 1995. Opravlja dela in naloge komercialista III. Ga. Dragica pripravlja izvozno dokumentacijo in vse potrebne evidence, ki spremljajo poslovanje na tržiščih Makedonije, BiH in ZRJ.

Karolina Mahne se je rodila v Zagorju ob Savi 23.10.1951. Osnovno in poklicno šolo je zaključila v Zagorju. Njene predhodne zaposlitve so bile v Iskri, Cestnem podjetju (kot vodja OD), nekaj časa je bila zaposlena tudi v Nemčiji in Italiji, ukvarjala pa se je tudi s privatnim gostinstvom. V Enoti za poslovanje z Makedonijo, BiH in ZRJ je tudi

moški predstavnik, **Mihajlo Romič**. V DROGI je zaposlen od 03. 01. 1996 kot komercialist I. Zaradi njegovega kratkega staža v DROGI lahko v zvezi z njegovim delom povzamemo le misel gospe Radojevič, da nov človek v podjetju predstavlja nove možnosti v poslovanju, glede na predhodne izkušnje in poznanstva.

Mihajlo Romič se je rodil 21. 03. 1954 v BiH pri Bosanski Dubici. V Ljubljano je prišel leta 1969, da bi opravil poklicno šolo. Po zaključnem poklicnem šolanju, se je 1972. leta zaposlil v podjetju INSTALACIJA v Ljubljani in ob delu nadaljeval šolanje na srednji tehnični šoli strojne smeri. Ob delu je nadaljeval študij na strojni fakulteti in leta 1979 zaključil I. stopnjo.

Izkušnje, ki jih je g. Mihajlo pridobil kot delavec, so se s šolanjem bogatile in prešle v izkušnje vodje projektov inženiring poslov in kasneje komerciale, na področju priprav poslov na domačem in tujem trgu. Leta 1989 se je zaposlil v komercialni podjetja Astra v Ljubljani.

O prvih vtisih, ki jih je g. Romič dobil v novem okolju, ni želel govoriti. Menil je, da so resnično le prvi in morda površni. Povedal pa je, da je pri ustvarjanju določene enote, dela podjetja, potrebno sodelovanje vseh zaposlenih.

Sektor trženja je razširil svoje delovanje tudi na domačem trgu in sicer na področje gostinstva in trženja proizvodov tuje firme Nestle, oz. njene blagovne znamke THOMY. Odločitev je bila, da bodo tudi te naloge izvajali v Ljubljani. Tako imamo delavci DROGE, v Ljubljani na Prečni 4 še dva nova

sodelavca. To sta gospa Branka Pogačnik in g. Darko Lakovič, ki ju bomo predstavili v naslednji številki glasila.

Tokrat samo:

Vsem zaposlenim izrekamo dobrodošlico med nami in želimo, da bi pri začetnih težavah imeli vso podporo in razumevanje kolektiva DROGE.

Majda VLAČIĆ

ARGO

V ARGU NE SAMO ISO, AMPAK TUDI HACCP

60. leta našega stoletja - Združene države Amerike - NASA / National Aeronautical Space Administration / ugotavlja: nikakor ne moremo tvegati, da bi se astronauti zastrupili s hrano med vesoljskimi podvigi. Tako so se rodili principi HACCP-a.

HACCP so začetnice angleških besed :

H - Hazard
A - Analysis
C - Critical
C - Control
P - Points,

kar v smiselnem prevodu pomeni **analiza tveganja v kritičnih kontrolnih točkah** ali enostavneje **sistem kontrole kritičnih točk**. V pogovoru je ta sistem-največkrat imenovan kar s kraticami oziroma začetnicami, ki se slišijo kot "hasap".

HACCP je prav tako kot ISO 9001 pot k večji kakovosti; ni njegov tekmeč, ampak je njegov sestavni del.

Zakaj HACCP in ne samo ISO 9001?

- ker veterinarska inšpekcija EGS to zahteva od svojih članic,
- ker je uzakonjen z EGS direktivo 93/43/EEC, ta pa je obvezna tudi za izvoznike živil živalskega izvora v EGS (ISO 9000 je za EGS samo priporočilo).

In zato se HACCP pripravlja in uvaja v PC ARGO - točneje v njegovem oddelku, ki smo ga skladno s sistemom ISO poimenovali **STERILIZIRANE KONZERVE**; po "domače" pa mu največkrat rečemo samo pašteta.

Kaj smo naredili do sedaj?

Naše delo je kronološko potekalo takole:

- prvi korak je bila vloga za registracijo objekta z dne 9. 11. 1992
- drugi korak je bil narejen februarja 1995, ko smo na VURS (to je Veterinarska uprava Republike Slovenije) oddali vlogo za pridobitev proizvodne registrske številke
- sledili so stalni stiki z Veterinarsko upravo RS, svetovanja in obiski
- v marcu 1995 smo pridobili začasno in pogojno številko, ki je bila vpisana v register Veterinarske uprave RS (ta številka ni bila izvozna)
- nato je potekala investicija v opremo in ureditev prostora
- sredi julija 1995 smo imenovali skupino za postavitev sistema HACCP

- v avgustu 1995 se je oddelek vpisal v register izvoznih objektov pod kontrolno številko 47 in s tem pridobil pravico izvažati mesne izdelke v vse države razen v Združene države Amerike, Kanado in Avstralijo, za katere veljajo posebni predpisi.

Kdo so člani skupine za HACCP?

Izbrati ni bilo težko, saj vemo, kdo je pri tem delu potreben. Njen vodja je Katja Glavič - tehnolog kakovosti v PC ARGO. Zunanji član je pooblaščen veterinar za PC ARGO; iz Službe za kakovost v DROGI je njen vodja Maruška Lenarčič, "argovci" pa so še Milena Veselinovič - vodja oddelka in Darja Korčec-Pavlič - programski tehnolog.

Kritična kontrolna točka t. 6 - ZAPIRANJE PLOČEVINK

Kaj smo naredili ?

Postavili smo izhodišča in ugotovili, da moramo HACCP urediti čimprej ali praktično TAKOJ. Odločili smo se, da je HACCP za PC ARGO-STERILIZIRANE KONZERVE varovana poslovna skrivnost, ki zagotavlja higiensko ustrezne-zdravju varne proizvode. In ta odločitev je bila z novo investicijo že uresničena, kajti brez ustrezne opreme je nemogoče zagotavljati zdravju varne proizvode. Sistema HACCP ni potrebno graditi, ker ga praktično že imamo, saj brez njega ne bi bilo ne kokošje paštete, ne ragujev.... Ni pa še izdelan dovolj natančno in po predpisih.

Za boljše razumevanje: **HACCP za sterilizirane konzerve ne bo teorija, ki jo bomo morali prenašati v prakso, ampak je to naša praksa, ki jo bomo izboljšali in prenesli na papir.** Težav pri delu ni malo; to so tiste porodne, podobne uvajanju ISO. Velja pa poudariti, da nam je

(nadaljevanje na strani 13)

ARGO

(nadaljevanje s strani 12)

vse, kar je že pripravljenega za sistem ISO v veliko pomoč; v bistvu smo startali na njem.

Kaj bomo naredili?

Napolnili bomo "mapo HACCP". Ne bo tako zajetna kot ISO, bo pa lahko nesramežljivo njen sestavni del ali dopolnilo.

Kdaj ?

TAKOJ, ker bodo vsi, ki ne bodo storili ničesar v zvezi s HACCP-om, v letu 1996 izgubili izvozni status (obvestilo Veterinarske uprave Republike Slovenije- Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano - oktober 1995).

Pa ne samo zaradi te grožnje, ampak tudi zato, da bo večji red, da bo zagotovljena kakovost, da bo delo vodenja lažje, da bo lažje delo v proizvodnji.

HACCP nudi potrošniku in nam, proizvajalcem prehrablenih izdelkov živalskega izvora, mnoge prednosti:

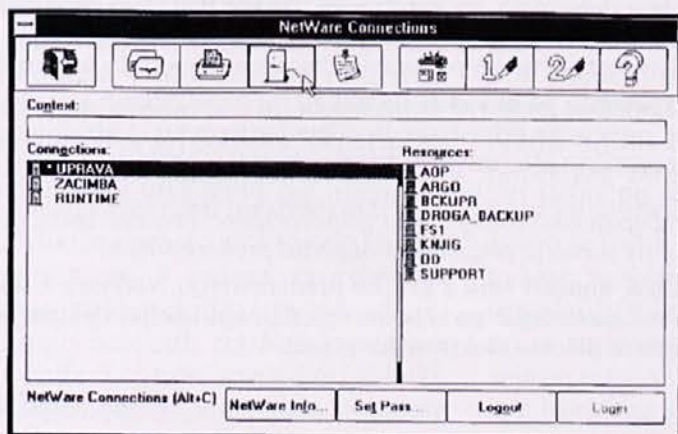
- zagotavlja higiensko ustreznost oziroma varnost živil
- omogoča hitro ukrepanje pri kontaminaciji živil
- krepi osveščenost in odgovornost vseh zaposlenih
- pospešuje mednarodno trgovino z živili, ki vzbujajo zaupanje v higiensko ustreznost oziroma varnost izdelkov.

Katja GLAVIČ
Darja KORČE PAVLIČ

INTERNET

KAKO SE PRIJAVIMO NA VSE SERVERJE

Zadnjič smo se naučili pošiljati kratka sporočila, danes pa si bomo ogledali četrti gumb in se naučili, kako se prijaviti na vse DROGINE serverje.

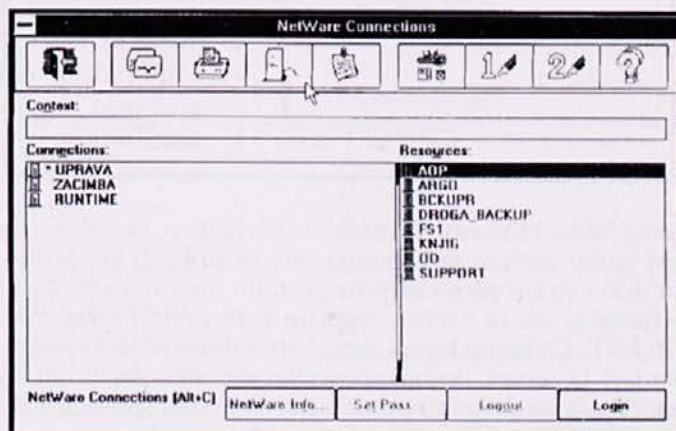

Ko zaženete računalnik in vas le-ta, ko odmelje svoje, odloži v vrstici, kjer piše C:Đ>, zamenjajte direktorij na F:Đ> ter se tu z loginom prijavite na mrežo.

Četrti gumb predstavlja server. S klikom na gumb se spodnji del okna razdeli na dva dela; na levo polovico se izpišejo serverji, na katere ste prijavljeni (connections), na desno polovico pa se izpišejo serverji (resources), na katerih niste prijavljeni. Ko dobite dovoljenje vašega nadrejenega za dostop do Interneta in vam AOP dodeli osebni predal na ustreznem serverju, vam avtomatično dodelijo dostop le do tistih serverjev, ki jih pri vsakdanjem delu potrebujete, ne pa dostopa do vseh serverjev. Iz gornje slike je razvidno, da je npr. uporabnica SONJA.ULRIH avtomatično prijavljena na tri serverje, ko se prijavi na mrežo, to je na server Uprava, ki ima ob imenu zvezdico,

kar pomeni, da je to njen "domači" server, na katerega je prijavljena po defaultu, hkrati pa je prijavljena še na serverja Začimba in Runtime. To pa ne pomeni, da se na ostale strežnike ne morete prijaviti. Prijavite se lahko kot gostje (guest login), vendar imate zato zelo omejeno "gibanje" na tem serverju.

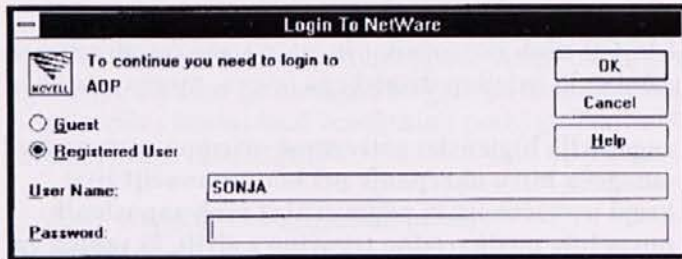
Recimo, da se želite prijaviti na server AOP, ker želite komu, ki je prijavljen na ta server, poslati sporočilo. Najprej torej kliknete na četrti gumb in si ogledate, na katerem strežniku ste prijavljeni in kateri strežniki so na razpolago. Če se na desni strani izpiše server AOP, potem s miško kliknete na ime tega serverja, posledica tega pa je, da se izbrani server "osvetli". Podobno kot pri pošiljanju sporočil se zgodi, da potem, ko ste server osvetlili, prvi trije gumbi v spodnjem delu okna, "izginejo" oziroma postanejo neaktivni, zadnji gumb, na katerem piše "Login" in je bil do sedaj le medlo nakazan, pa se aktivira in je sedaj dobro viden.

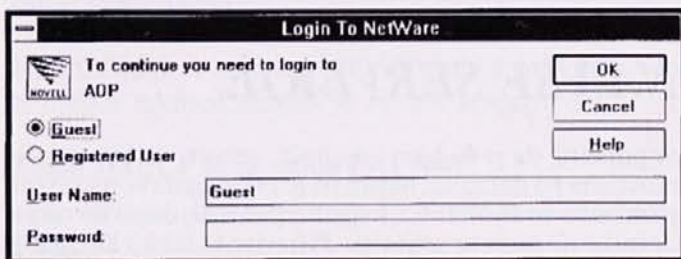

INTERNET

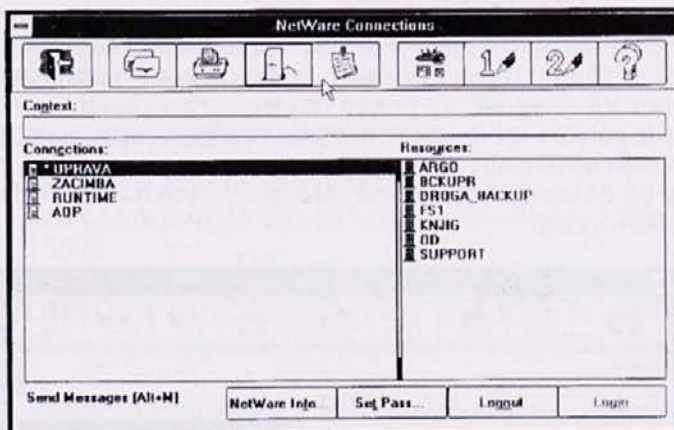
Z miško kliknemo na ta gumb, na zaslonu pa se nam bo prikazalo okno z naslovom "Login To NetWare"

Ker se bomo prijavi kot gostje, saj na omenjeni server nimamo dovoljenega dostopa, bomo z miško kliknili na opcijo Guest, posledica tega pa je, da se v vrstico "User-Name" izpiše: "Guest". Prednost guest logina je, da nam omogoča dostop do določenega serverja, kljub temu da nimamo dovoljenega dostopa na ta server, torej, ne da poznamo geslo oziroma password za dostop do serverja.

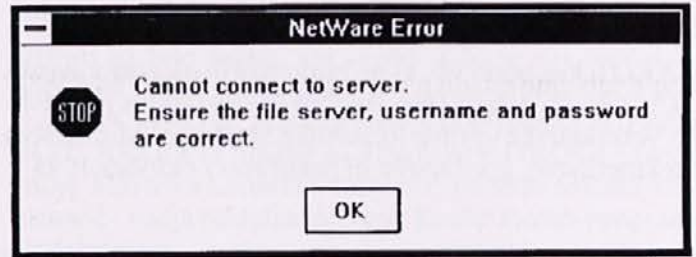
"Server" dovoli dostop, čeprav smo, kot že povedano, zelo omejeni, kaj na tem serverju lahko počnemo. Ko z miško kliknemo na tipko OK, se vrnemo v prvotno okno, vendar bomo sedaj na levi strani videli izpisano tudi ime serverja, na katerega smo se prijavi kot gostje.

Sedaj lahko kliknemo na gumb s sporočilom, osvetlimo na levi strani server, na katerega smo se prijavi kot gostje, na desni strani pa se bo poleg ostalih uporabnikov, ki so prijavljeni na ta server, izpisalo tudi uporabniško ime GUEST. Če bomo komu izmed uporabnikov, ki so prijavljeni na ta server, poslali sporočilo, moramo paziti, saj bo uporabnik na drugi strani računalnika dobil sporočilo, da mu GUEST pošilja sporočilo, seveda pa ne bo mogel ve-

deti, kdo je guest, zato se podpišite na koncu, razen če hočete uporabnika pustiti ugibati, kdo je skrivnostni guest.

Če bi se na primer hoteli prijavi na omenjeni server kot "Regular user", to je kot registriran uporabnik, bi kliknili v pravokotnik in izpisali naše uporabniško ime oziroma username ter v naslednji vrstici izpisali še svoje geslo oziroma password, bi se nam na sredini ekrana pojavilo okno "NetWare Error",

kar pomeni: "Ne morem zvezati na server. Preverite, če so ime serverja, uporabniško ime ter geslo pravilni." To pa bi nas opozorilo, da na server nimamo dovoljenega dostopa, torej je dostop možen le preko guest logina.

Sedaj, ko ste prijavljeni na serverju kot gost, lahko kliknete na sporočila in pošljete nekemu, ki je npr. prijavljen na server AOP sporočilo, tako kot smo se naučili zadnjič.

Ko smo sporočilo poslali, z miško spet kliknemo na server, ime serverja se osvetli, ter kliknemo na tipko v spodnjem delu okna, na kateri piše "LOGOUT". Ta ukaz nas odjavi s serverja, ne glede na to, ali smo na server prijavljeni kot gostje ali pa imamo dovoljen dostop do serverja.

Opozorila pa bi vas še na nekaj: na svoje default serverje se prosim ne prijavljajte in odjavljajte preko te aplikacije, teoretično je to mogoče, vendar zaradi tehničnih razlogov, ki jih tukaj ne bi razlagali, saj presegajo enostavno računalniško znanje, to ni priporočljivo. Prosimo torej, da se na serverje prijavite in odjavite preko DOS-a.

Tako, končali smo z kratko predstavitvijo NetWare User Toos, naslednjič pa si bomo ogledali aplikacijo, s pomočjo katere pišemo elektronska pisma.

Sonja ULRIH

MEDNARODNE IZMENJAVE

KAKO NAS VIDIJO IN OCENJUJEJO TUJI STROKOVNJAKI

Intervju z g. Alain Baumardom

Od 2.10 do 8.10.1995 je v okviru brezplačne izmenjave mednarodne tehnične pomoči kot predstavnik ECTI (francosko združenje za mednarodno tehnično pomoč) DROGO obiskal g. Alain Baumard.

Poprosili smo ga, da nam predstavi namen svojega obiska.

V DROGO sem prišel kot svetovalec, da bi na podlagi svojih izkušenj podal svoje mnenje o podjetju in pomagal z nasveti. Prednosti DROGE so predvsem ugoden položaj na tržišču, profitabilnost v primerjavi z ostalimi slovenskimi in ostalimi evropskimi podjetji, predanost in strokovno znanje vodilnih managerjev, ki sem jih spoznal, ter zelo raznolik asortima izdelkov. Podjetje je dobro prebrodilo krizo, ki je nastala po izgubi bivših jugoslovanskih tržišč. Ekonomska situacija v Sloveniji je relativno ugodna, vendar se s tujo konkurenco nižajo pragi dobička, situacija pa se bo še poslabšala, ko se bodo razvili hipermarketi ter supermarketi. Struktura proizvodov je zelo široka, vendar pa v vašem asortimanu manjkajo nekateri proizvodi, ki imajo na tujih tržiščih pozitivne trende, kot npr. zmrznjeni izdelki, druge nealkoholne pijače, nekatere vrste izdelkov kot npr. Muesli, Cornflakes in podobno.

Kratkoročno se je potrebno usmeriti na nosilne proizvode, kjer je najpomembnejše nikoli znižati raven kvalitete izdelkov. Vaši izdelki so kvalitetni ter imajo dobro pozicijo na trgu, temu primerno je potrebno oblikovati ceno. Pomemben je videz izdelkov, ki mora biti na oko prijeten ter tek vzbujajoč. Pri promociji teh izdelkov je potrebno izpostaviti kvaliteto, prijet-

nost, tradicijo ter strokovnost DROGINEGA razvoja. Konkurenca, predvsem zahodna, je pri nastopu na tržišču zelo agresivna in samozavestna in takšen pristop mora uporabiti tudi DROGA.

Za DROGINO prihodnost je najbolj pomembno, da so organizacijski oddelki tesno povezani in se medsebojno dopolnjujejo, večji poudarek mora biti na tiskem delu in dobrem komuniciranju. Jasno je treba začrtati smernice in naloge v obliki planov ter v njih opredeliti prihodnji razvoj. Potrebno je sodelovati na mednarodnih sejmih ter si s tem utrditi lastni ugled, hkrati pa analizirati konkurenco in se seznaniti z novimi proizvodi in tehnologijami ter tehnikami prodaje. To znanje je treba uporabiti doma, da bi lahko vedno bili v koraku s konkurenco. V znanju je moč, zato se je treba udeležiti čimveč seminarjev in tečajev ter podpirati izobraževanje.

Srednjeročni cilj naj bi bil oblikovanje novih proizvodov, ki so novost na tržišču, s poudarkom na hitro pripravljivi, zdravi in/ali zamrznjeni hrani, taki so namreč tre-

nutni trendi v živilski industriji. Po mojem mnenju se bo DROGA uspešno razvijala tudi v prihodnosti, saj ima dober asortima izdelkov, katerih kvaliteta je na visoki ravni. Management in ljudje, ki sem jih spoznal, so zelo predani svojemu delu in podjetju ter si prizadevajo čim bolj obvladati svoje področje. Vsi so pokazali izreden interes za nasvete, ki sem jim jih dal, in so imeli zame mnogo vprašanj. Ljudje so delavni, to pa je najboljše zagotovilo, da se bo podjetje uspešno razvijalo.

Rad bi se še zahvalil, ker ste me povabili, da nekaj dni preživim z vami, spoznal sem zelo prijetne ljudi in se med vami zelo dobro počutil.

Ivan MAJCEN

POEZIJA

PRED STARO HIŠO

G + M + B
 pod črkami
 pradedov les
 sled
 njegove dlani
 življenje teče
 stoletja tečejo
 na
 črvivem pragu
 stopinje
 sovraštva
 ljubezni
 stara miza
 ve za resnico
 v hlebu kruha
 je
 vsa modrost življenja

S.P.

KNJIŽNE NOVOSTI

Družbene vede.Slovar.

COLLIN, P..H.: **POSLOVNI** slovar : angleško-slovenski, slovensko-angleški, Ljubljana, DZS, 1995 (Slovarji DZS)

Slovar v osnovi ne razlaga, temveč neposredno prevaja posamezne besede ter ponuja prevode besednih zvez in primere njihove rabe v stavku. Opozarja na razlike med britanskimi in ameriškimi izrazi, ki jih ponazarja s citati iz časopisov in revij, razlaga kratice itn.

Gospodarstvo.

SENJUR, Marjan : **MAKROEKONOMIJA** majhnega odprtega gospodarstva, 2.izd., Ljubljana, Ekonomska fakulteta, 1995 (Zbirka Maksime)

Knjiga je srednja makroekonomija (Intermediate Macroeconomics) in v celoti pokriva novejšo snov. Avtor na koncu knjige navaja spisek literature, kjer je razvidno, iz katerih virov je črpano gradivo za snov te monografije, ki vključuje tudi mednarodnoekonomsko problematiko.

Mednarodni ekonomski odnosi. Finance. Carinstvo.

POSLOVATI z Italijo, Ljubljana, Center za mednarodno sodelovanje in razvoj, 1994

Zbirka praktičnih in uporabnih informacij o vsem, kar morate vedeti za uspešen nastop na tujih trgih. Italija je peta najuspešnejša industrijska država na svetu in hkrati naš drugi največji zunanjetrgovinski partner.

POSLOVATI z Nemčijo, Ljubljana, Center za mednarodno sodelovanje in razvoj, 1993

Gospodarski odnosi med Slovenijo in Nemčijo so izredno dobri in intenzivni. Po drugi strani pa Nemčija ni le največji trgovinski partner Slovenije, temveč s 40 odstotki predstavlja "levji" delež tujih investicij v Sloveniji. Brez dvoma sta vedno tesnejše gospodarsko sodelovanje in rastoča blagovna menjava med pomembnimi dejavniki, ki bodo slovenskemu gospodarstvu pomagali prebroditi težavno obdobje gospodarskega preoblikovanja, zato prihaja publikacija s praktičnimi informacijami o njenem najvažnejšem izvoznem trgu v pravem trenutku.

Kazensko pravo.

KAZENSKI zakonik Republike Slovenije, ponatis, Ljubljana, Uradni list RS, 1995

Slovenci smo dobili svoj popolni kazenski zakonik šele nekaj let po tem, ko je leta 1991 Slovenija dosegla svojo samostojnost in suverenost, čeprav je kazensko pravo v zakonodajni obliki ena izmed konstitutivnih prvin samostojne in suverene državnosti.

ZAKON o kazenskem postopku, Ljubljana, Uradni list RS, 1994

Republika Slovenija ob osamosvojitvi ni imela svojega zakona o kazenskem postopku, ker je bila v nekdanji SFRJ zakonodajna ureditev kazenskega postopka v pristojnosti federacije, ta je bil v veljavi od leta 1977. V nasprotju s pravnim redom RS pa so bile določbe tega zakona o pristojnostih zveznih organov, določbe, po katerih so jeziki jugoslovanskih narodov enakopravni slovenskemu, kot tudi tiste določbe zakona, ki so se na podlagi ustavnih amandmajev v RS prenehale uporabljati že pred osamosvojitvijo. Po uveljavitvi nove ustave RS pa so se prenehale uporabljati tudi določbe, ki v nasprotju z ustavo posegajo v človekove pravice in temeljne svoboščine.

Civilno pravo.Pogodbe.Dogovori.

ZAKON o industrijski lastnini s komentarjem, Ljubljana, Uradni list RS ; GV, 1994

Na rast produktivnosti imajo neposredni vpliv zlasti izumi, ki jih varujemo s pravnim institutom patenta. Za nemoteno delovanje trga pa imajo izjemno velik pomen tudi znaki razlikovanja, ki jih pravno varujemo z modeli, vzorci, blagovnimi in storitvenimi znamkami ter z označbami porekla blaga. Znaki razlikovanja so pomembni ne le za varovanje ustvarjalnih dosežkov avtorjev oziroma za varovanje pravic njihovih nosilcev, temveč tudi za uveljavitev blagovnotržnih razmerij ter tudi za varstvo interesov kupcev, in še posebej potrošnikov. Zakon je namenjen čim bolj celostni pravni ureditvi tehnične ustvarjalnosti in znakov razlikovanja v našem, oblikujočem se pravnem redu.

Javno zdravstvo.

PRAVILA obveznega zdravstvenega zavarovanja s pojasnili in izvedbenimi navodili, Ljubljana, ZZZS, 1995

Priročnik omogoča hitro in preprosto iskanje zelenih pravnih podlag, izvedbenih navodil in predpisov, ki urejajo področje pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja in postopkov za njihovo uresničevanje.

Pisarniška tehnika in stiki z javnostjo.

POSLOVNI dopisi 1, Ljubljana, PRIMATH, 1995

V stikih z javnostjo in v poslovnem komuniciranju so poslovni dopisi temelj uspešnega poslovanja. Vsakodnevno se srečujemo s problemom, kako sestaviti dopis, ga pravilno začeti, oblikovati, jasno in konkretno zaključiti. Zbirka vzorcev poslovnih dopisov je namenjena za boljše poslovno komuniciranje.

Alenka KUBIK

DEGUSTACIJE

OCENJEVANJE VIN V ZAČIMBI

Na zadnji dan starega leta je v Začimbi potekala tradicionalna prireditev (že osmo leto) **degustacija in ocenjevanje vin**, ki so ga pridelali predvsem zaposleni v Začimbi.

V ocenjevanje so prinesli 25 vzorcev belega vina in 9 vzorcev rdečega vina.

Komisija pod strokovnim vodstvom **enologa iz VINAKOPER - g. Iztoka Klenarja**, je svojo zadolžitev vzela zelo resno in tekoče opravila svoje delo.

Rezultati so pokazali, da je najboljšo **belo vino** pridelal **g. Aldo Petretič**, **rdeče vino** pa **g. Josip Kraljevič**.

Da bi v prihodnje pridelali še boljše domače vino, vam v naslednjem prispevku posredujemo napotke našega dežurnega enologa.

KAKO PRIPRAVIMO PRISTNO DOMAČE VINO

Svoj članek bi začel z mislijo rimskega pivca Plutarha: "Vino je najkoristnejša, med zdravili najokusnejša in med živili najprijetnejša pijača."

Naši proizvajalci vin so odlični vinogradniki, kar nam dokazujejo lepo narejeni in obdelani vinogradi, mnogokrat pa odpovedo v kletarjenju, ki je fizično lažje delo, vendar pa zahteva nekaj več znanja. Vsak proizvajalec vina se mora zavedati, da je vino živa materija, ki zahteva stalno spremljanje in nego, kajti v njem se časovno dogajajo različni procesi, ki bi morali biti tedensko spremljani in kontrolirani.

Sodobno vinarstvo in vinski trg ima ta določena merila o kakovosti belih in rdečih vin. Poglejmo si, kako naj bi vinogradnik pripravil pristno belo in rdeče domače vino.

Najprej si moramo pripraviti vinsko posodo:

- prazno posodo temeljito očistiti in pravilno zažveplati,
- novo posodo pred uporabo pravilno oviniti,
- več let prazno posodo pred uporabo obvezno oviniti,
- vso pokvarjeno in neprimerno posodo čimprej zamenjati z novo.

Ob trgatvi moramo paziti, da bomo trgali, ko bo grozdje tehnološko dozorelo in da bomo strokovno odbirali nag-

(nadaljevanje na strani 18)

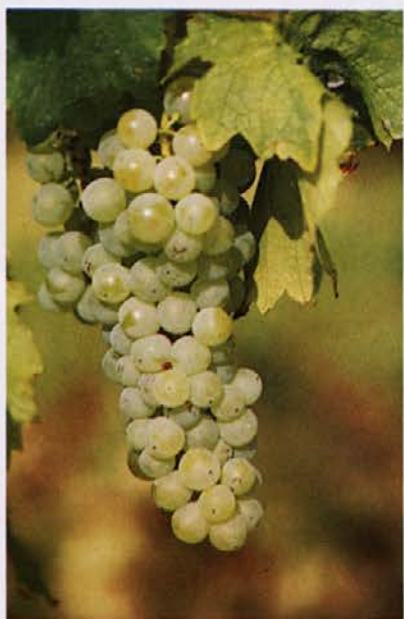

DEGUSTACIJE

(nadaljevanje na strani 17)

nito in poškodovano grozdje. Trganega grozdja v posodah ne smemo tlačiti, čas do predelave pa naj bo čimkrajši.

Sledi obvezno pecljanje in drozganje, kjer je obvezna

uporaba žvepla (K-metasulfit), posebej še, če grozdje ni popolnoma zdravo (slabo žveplanje 3g/hl, srednje 6g/hl in močno žveplanje 10g/hl in več).

Bele sorte grozdja, razen aromatičnih, ne puščamo vreti na tropinah, se pravi, da jih takoj prešamo. Pri vrenju mošta se namreč iz jagodnih kožic izločajo barvne snovi in tanini ter polifenoli.

Barvne snovi sicer dajejo vinu zlato rumen odtenek, ki pa kasneje preide ob slabem kletarjenju v neokusno rjavkastega, ki ga tržišče belih vin danes ne ceni več.

Tanini in polifenoli pa povzročajo, da so taka vina neharmonična, trpka in grenka.

Vse naštetu je vzrok, da skušamo čas vrenja na tropinah popolnoma odpraviti. Res je sicer, da so tanini in polifenoli v vinu konzervansi, vendar pa so prav oni vzrok porjavitve vin.

Pri prešanju moramo obvezno ločiti prešnik, ker tudi ta vsebuje dosti taninov in je zelo trpek in grenak ter ruši harmonijo v vsakem vinu.

Mošt po stiskanju natakamo vedno v žveplan in pravilno pripravljen sod, ki ga moramo takoj po končanem vrenju obvezno doliti in to ponavljati vsake 2-3 tedne.

Za shranjevanje vina uporabljamo le ležake, torej sode, ki ležijo.

Pri predelavi **rdečih vin** je postopek drugačen.

Po pecljanju in drozganju pustimo drozgo na tropinah.

Posodo, ki jo rabimo za vrenje rdeče drozge, moramo napolniti samo do štirih petin višine. Ostalo prostornino izpolni pri vrenju klobuk, ki se v tem času dvigne, in ogljikov dioksid, ki ščiti drozgo pred vplivom zraka, ki bi lahko na klobuku in samem moštu napravil razne škodljive spremembe.

Drozga stoji toliko časa, dokler se mošt ne obarva dovolj močno. V tem času začne vreti, razvija se alkohol in poveča toplota, kar posebno ugodno vpliva, da se iz jagodnih kožic izluži čimveč barvila, obenem se iz kožic in pečk izluži tanin.

Če drozga predolgo stoji, se izluži preveč tanina in vino je pretrpko ter zaradi tega slabše kakovosti. Lahko se razmnoži tudi kan ali cik, če je klobuk na vrhu, zato ga je potrebno vsakih 5-6 ur mešati.

Ko je vino dovolj obarvano in ne preveč trpko, ga odtočimo, drozgo pa stisnemo. Stisnjena mora biti pri majhnih pritiskih, ker tako preprečimo škodljive vplive, da vina ne bi bila pretrpka in neharmoničnega okusa.

Drozgo moramo stiskati prej, kot se začne klobuk potapljati, ker bi sicer dobili močan okus po tropinah in vino bi izgubilo lepo barvo.

Zmotno je mišljenje, da lahko žveplanje rdečega mošta škoduje izluževanju barvila. Nasprotno, svetujemo, da se mošt po pecljanju in drozganju žvepla s 3-5g K-metabisulfitu ali vinobrana /hl. Vino dobi čisto in živo rdečo barvo, ne da bi izgubilo barvo.

Skoraj povreti mošt zatem natakamo v žveplan in pravilno pripravljen sod, kjer povreva do konca. Takoj po končanem vrenju ga moramo obvezno doliti in to ponavljati vsakih 2-3 tedne.

Pri belih in rdečih vinih opravimo prvi pretok, ko so se le-ta naravno sčistila. S tem ločimo vino od droži in preprečimo priokus po razpadajočih drožeh.

Pretakamo, ko je lepo vreme. Le, če je zaradi kakršne koli napake pretok nujno potreben, se na čas in vreme ne oziramo.

Drugi pretok začnemo nekje februarja ali marca, ko se je vino sčistilo. Pri zdravem vrhunskem vinu naj bi to bil zadnji pretok.

Vinogradnik, ki se bo držal vseh teh pravil sodobnega kletarjenja, bo pridelal dobro kapljico, ki jo bo lahko ponudil vsaki še tako zahtevni družbi. Začel bo občudovati njegovo bistrost, barvo, iskrivost, vonj in harmoničnost okusa.

Zato je kozarec čistega vina upravičeno edina pijača, s katero si lahko nazdravimo.

Enolog:
Iztok KLENAR, dipl. ing.

ZLATA LISICA '96

REKORDNIH 500 LITROV ČAJA

Lepi mladi dekleti smučarkam in gostom strežeta z vročimi napitki DROGE Portorož

Preko 500 litrov našega čaja so v treh dneh popili smučarski navdušenci, ki so bodrili dekleta na pohorski Zlati lisici. Pospeševalec Borut Planinšek je povedal za primerjavo, da se je na zadnjem, dvodnevem tekmovanju v Kranjski gori, popilo "le" 180 litrov čaja.

Letos pa so ljudje na naši stojnici še posebej pogrešali Barcaffé. Generalni pokrovitelj svetovnega prvenstva v smučanju je Café de Colombia in naše kave Barcaffé nismo smeli reklamirati na teh tekmovanjih.

Pa še zadnja novica: prav gotovo ste opazili na vseh dresih naših smučarjev, da se DROGA Portorož pojavlja poleg PETROLA. Postali smo generalni pokrovitelj obeh reprezentanc, tako moške kot ženske. Uspehov ne manjka, tako da se jih sedaj lahko še toliko bolj veselimo!

Nepogrešljivi ptujski kurenti tudi letos na Pohorju

POSLOVNO POTOVANJE

PROVENCE

POPOTOVANJE PO FRANCIJI

(Neslužbeno poročilo o službenem potovanju)

Kadar se odpravite na službeno pot s trdnim namenom, da boste razdražljivim in nezadovoljnim kupcem prodali tisto, česar ne potrebujejo, potem utegne biti tako potovanje vse prej kot kratkočasno potepanje. Na vso srečo pa ima vsaka palica dva konca in najsi bo vzrok vašega potovanja v Francijo že tako

te nepogrešljive kulise francoskega pejzaža. Med njimi se tu in tam zabliska srednjeveška trdnjavica, slikovit dvorec iz mlajšega obdobja, nekdanja pristava, spremenjena v lepo urejeno kmetijo. Na dobro ohranjene spomenike minulih stoletij naletite v Franciji na vsakem koraku, kajti ta narod je ponosen na pretek-

Jezera temnomodre sivke in na obalah teh jezer gozdovi oljk - kot bi se nebesa spustila semkaj na počitnice

neprijeten, vam ta dežela s svojo očarljivostjo poplača vse sitnosti.

Ko se v zgodnjem pomladnem jutru peljete po avtocesti iz Chartresa proti dolini Loire in opazujete, kako nad prebujajočimi se polji lebdiyo meglice, se morda domislite nekih davnih juter svojega otroštva, ko ste verjeli, da sta idila in brezskrbnost nekaj resničnega in večnega. Neštete samotne kmetije in ribniki ob njih, dremajoče vasice s prijaznimi zvoniki, črede krav na travnikih med gozdnimi zaplatami - ta slika spokojnega podeželja vas pomirja in vam pomaga, da za nekaj časa pozabite na mestni direndaj, brnenje računalnikov, televizijske reklame in druge utrujajoče spremljevalce delovnega vsakdana. Ko zavijete z avtoceste med dolga polja pokrajine Anjou, toneča v modrino obzorja, vas prevzamejo žive meje topolov,

lost svoje dežele in skrbno ravna s pričami nekdanje slave in mogočnosti. Vozite se skozi prastara mesteca, preko slikovitih trgov in mimo z mahom in bršljanom pokritih zidov in tako vam je, kot bi se vozili skozi vse romane in pripovedke o srednjeveški Evropi, kar ste jih kdaj čitali. Svet je bil krivičen, ko je prisodil Britancem prvo mesto glede ljubezni do tradicije, kajti britanska navezanost na vse staro je razumsko hladna, često boleštna, francoska duša pa se oklepa tradicije s srcem, brez škode za mlajši rod in njegovo bodočnost. In prav tako nadaljevanje tradicije ne more povzročiti škode ne narodu ne državi, saj gre za nežno navezanost na nekaj domačega, pomirjujočega in ne za trmasto vztrajanje.

Ko pustite za seboj zasanjane ravnine severnih in severozahodnih pokrajin, kjer veter nikoli ne potihne

POSLOVNO POTOVANJE

in kjer so obzorja večno nekje daleč in nedosegljiva, se zdijo veseli burgundski griči živo nasprotje svojih samotarskih (a lepih) zahodnih sosedov.

Burgundija, ta mila dežela mehkih, valovitih kontur vas prevzame s svojo domačnostjo in toplino. Niti deževje ne zbršje smehljaja z vinorodnih pobočij, od koder vam prinesejo na mizo vino, ki spremeni vaš svetovni nazor. Prav zares, če želite verjeti, da na svetu ni zla in težav, popijte dva-tri kozarce burgundca, in kot bi mignil, boste ozdravljeni črnih misli!

Nadaljujete pot v Provan-so. Bog je bil židane volje, ko je ustvarjal ta polja dišeče sivke in vinorodnih pobočij! Ko se mimo najrazličnejših čudes narave in arhitekture zdaj dvigate v višave, zdaj spuščate v nižine, ne veste prav, ali vam srce razbija zaradi višinskih razlik ali zaradi vznihanja nad milino pokrajine. Jezera temnomodre sivke in na obalah teh

Duh Provence je prisoten tudi tu...

jezer gozdovi oljk - kot bi se nebesa spustila semkaj na počitnice.

Pot zaključimo v Marseillu. Duh Provence je prisoten tudi tu, vendar z nostalgijo mislite na milo pokrajino, ki leži tamkaj za skalnim obzorjem tega živahnega pristaniškega mesta, ki kljub svoji hrupnosti potrka na vrata vaše radovednosti; če se ji prepustite, vas bodo pošteno bolele noge, povem vam!

Prava puščoba in čemernež mora biti popotnik, ki spričo te dežele, njenih blagih ljudi in slastne kuhinje ostane hladen in neprizadet! Kdor jo je videl samo enkrat, sanja o njej. In kdor jo vidi večkrat, postane njen del; kajti lepota nas ne more pustiti neprizadete. Kdor gre mimo lepote gluhih ušes in slepih oči, je najbolj samotni in zapuščen, kar jih je kdaj bilo.

Sonja POŽAR

ANEKDOTE Z NAŠEGA ZELJNIKA

Večina prav gotovo pozna igrico "telefon", ki na prisrčen način ponazarja, kaj se lahko tudi v vsakdanjem življenju zgodi, ko izrečene besede potujejo preko več posrednikov. Pogosto je sicer potvarjanje izjav načrtno in ima lahko neprijetne posledice, kar pa ne velja za opisani primer. Nasprotno, še dandanes se v PC Argo radi nasmejijo na račun dogodka izpred približno 14 let.

Takratni vratar Arga je bil poznan po tem, da je imel nekoliko slab posluh za imena. Ko je prevzemal telefonske klice, se je pogosto dogajalo, da mu ime osebe, ki so jo iskali, nekako ni šlo v račun, pa je čakajočega na drugi strani linije kar na hitro odpravil: "O ne, ta pa ne dela 'leti'!"

Nekega dne je prevzel klic za gospo A. S. (takrat tehnik

v kontroli). Ker ni bila takoj dosegljiva, bi jo moral vrniti nujno obvestiti, da jo je iskala ga. Sonja Zuliani. Sporočilo je posredoval mimoidoči snažilki, ki se je ravno odpravljala v kontrolni laboratorij. Ko je ga. A. S. stopila v laboratorij, jo je snažilka, zavedajoč se resnosti svoje zadolžitve, takoj obvestila: "Iskala vas je sosedka Rozalia."

NAŠ GLAS VSAK MESEC.
Pričakujemo tudi tvoj
prispevek - anekdoto, do 15. v mesecu.

Uredništvo

BONTON

POSLOVNA DARILA

Poslovna darila so neizogibni sestavni del normalnega poslovanja. So oblika pozornosti, zahvala za storjene usluge, dobro sodelovanje, dobrodošlica poslovnemu gostu, pa tudi izraz nakazanega upanja, da bo začeto sodelovanje dobro steklo.

Vrednost darila naj bo raje za odtenek višja kakor nižja. Paziti pa moramo, da darilo ne izpade kot podkupovanje. Bodimo torej pozorni, a ne preradodarni. Poslovna darila so eden od številnih poslovnih načinov negovanja dobrih odnosov.

Tudi pri darilih velja pravilo pozitivnega mišljenja. Če je obdarovanec na primer trenutno bolj slabega zdravja, mu ne bomo podarili medicinske enciklopedije. In če se na nedavnem šahovskem turnirju ni prida odrezal, mu ne bomo kupili šahovskega priročnika za potencialne velemojstre.

Pri izbiri daril moramo znati odgovoriti tudi na vprašanje, kaj bo obdarovanca spravilo v zadrego. Poslovna darila so lahko bolj osebna ali pa splošna, standardna, vendar ne cenena.

Seznam možnih osebnejših daril se da ob upoštevanju obdarovančevih konjičkov ali področij njegovega osebnega zanimanja razširiti še z bolj ali manj humorno obarvanimi darili. Toda pozor, darilo mora biti res duhovito in ne na robu kiča ali že kič. Poslovno prijateljstvo mora biti res pristno ali kolikor se le da neskajeno, da lahko damo takšno darilo. Za res slovesne priložnosti pa takšna darila niso primerna.

Včasih se zdi, kakor da domiselnost pri izbiri poslovnih daril ne sega čez okvir koledarjev, rokovnikov, adresarjev ipd. Vsak poslovnež sicer potrebuje kaj takega, kamor lahko zabeleži sestanke, obveznosti, naloge itd. Prenosni računalniki, leptoni in elektronski notebooki prav gotovo ne bodo še tako kmalu nadomestili notesa, koledarčka ali rokovnika. Toda če jih ob novem letu dobiš pol ducata, se moraš od velike večine posloviti tako, da jih podariš.

Podobno je s kemičnimi svinčniki z emblemom in znakom podjetja. Kupljeni so tako rekoč na kilograme in

seveda niso primerno poslovno darilo.

Kot spremljevalka tržnega gospodarstva se je razvila prava industrija poslovnih daril. Zaradi velike konkurence so novosti redke, zato pa je nešteto posnetkov starinskih nalivnih peres, klasičnih zapestnih ur ali ur na verižicah, modelčkov starinskih avtomobilov ipd.

Na splošno velja, da pri poslovnih darilih splošne narave ne moremo dosti zgrešiti, če izberemo kaj, kar je v zvezi s pisarno v širšem smislu besede, recimo kaj za šefov priročni bife, kjer hrani najboljšo kapljico za posebne goste. Ali pa podarimo elegantno, v žlahtno usnje oblečeno mapo za shranjevanje vizitk. Tudi pisemski obtežilnik ali sodobno oblikovana keramika sta lahko lepo darilo.

Obdarovanki lahko podarimo kristalno vazo z nežnim šopkom rož in vizitko s prirčnimi željami in voščili ali zahvalo ipd.

Če smo gostje v tujini, bomo seveda prinesli kaj našega, domačega, slovenskega, vendar samo najboljše kakovosti. Lepa monografija o Sloveniji v tujem jeziku nas ne bo spravila v zadrego, pa tudi blesteli ne bomo kot domiselni darovalci.

Če so darovanci moškega spola, jim lahko - razen na diplomatski, meddržavni ravni - prinesemo buteljko najboljšega, kar premorejo slovenski vinogradi.

Skrbno se ogibajmo daril, ki bi po pomenu preseгла meje poslovne prijaznosti in prijateljstva. Torej nobenih dodatkov, s katerimi bi hote ali ne hote v obdarovani podjetnici zbuditi vtis, da ji vsiljujemo svoj način oblačenja. Kot sicer v življenju se tudi pri poslovnih darilih dobro obnesejo domiselnost, premišljenost, predvsem pa prisrčnost.

Pri obdarovanju ne smemo zanemariti dejstva, da se časi spreminjajo in z njimi tudi pravila lepega vedenja, ki postajajo bolj sproščena in manj poškrabljena.

Darilo je lahko še tako imenitno izbrano in lepo, toda piko na i da ustno ali pisno sporočilo, ki ga spremlja. Vsem besede ne gredo zlahka z jezika, a ko izročamo darilo, se le potrudimo za nekaj prijaznih in toplih besed. Ali pa jih napišimo v priloženo vizitko. Tudi tako ohranjamo pristnost in toplino v medčloveških odnosih, ki se ohlajajo in odtujujejo zaradi uporabe in zlorabe sodobnih komunikacijskih pripomočkov.

Za konec še nasvet: bolje manj, toda bolje.

Alenka KOLARIČ

NISO NAS POZABILI

- UREDNIŠKI ODBOR - Predsjednici ured. odbora
gdja. SONJA POŽAR PORTOROŽ

Poštovana i visoko cijenjena gospodja Sonja! Najprije Vas želim najtoplije i najsrdačnije pozdraviti sa željom da Vas Uvijek služi dobro zdravlje i prati svaka dobra sreća, Vas i Vašu porodicu!

Oprostite mi što sam slobodan da Vam se obratim sa velikom molbom, a to je: Odkako sam god prestao da radim imam stalnu i veliku želju da se oglasim preko ovog našeg lista, a kojem ste vi na čelu, i da pozdravim sve svoje drage prijatelje, svoje drage predpostavljene, sve saradnike sa kojima sam uspješno saradjivao nešto manje od četvrt vijeka, a i sve zaposlene u živilskoj industriji "DROGE" i želim im svima dobro zdravlje i sreću, SVIMA VAM ŽELIM SREČNO NOVO LETO 1996. Puno uspjeha u radu i da proizvodi drage moje "DROGE" stignu što prije na naše trpeze u ČRNOJ GORI.

Nadam se da će te naći malo prostora u Vašem i mom listu i prenijeti moje pozdrave, zato Vam se najljepše zahvaljujem a i nadam se da ću imati sreću da u buduće redovno dobijam "NAŠ GLAS" to bi me činilo posebno srećnim zato VELIKA-VELIKA HVALA!

Još jednom srdačno Vas pozdravljam!

Ilija Preočanin

Pismo g. Ilije Preočanina, ki je bil trgovski potnik DROGE Portorož v Črni gori smo prejeli pred novoletnimi prazniki in ga objavljamo nespremenjenega. Prepričani smo, da se ga še mnogi med nami spominjamo, in mu preko Našega glasu voščimo srečno novo leto 1996.

Uredništvo

MALO ZA ŠALO, MALO ZARES

ZAUPNI POMENKI

Draga Kunigunda,
predno se odločimo za proizvodnjo novega izdelka, natančno raziščemo trg, da ugotovimo, če je prodaja sploh mogoča in torej proizvodnja smotrna. Taka raziskava trga je seveda vezana na določene stroške. Ali v "proizvodnji" novih delovnih mest veljajo ista načela?

Precizen

Ista, samo malo obrnjeno: najprej imamo zasedbo novega delovnega mesta, sledijo stroški in na koncu ugotavljamo smotrnost.

Draga Kunigunda,
okrog trinajste plače je bilo v tvoji rubriki obilo neumestnega pesimizma in ropotanja z jeziki. No, si videla, pa smo jo le dočakali! Boste zdaj ti in tebi podobni končno tiho?

Škodoželjen

Zelo tiho bomo, saj so se vzporedno s trinajsto plačo zgodile stvari, ki so nam zaprle sapo!

Draga Kunigunda,
ali je res, da je med brezposelnimi dosti tudi takih, ki ne želijo delati?

Čistka

Res je; kot je tudi res, da je med zaposlenimi dosti takih, ki ne delajo.

Draga Kunigunda,
smo slišali, da kar nekaj slovenskih podjetij namerava ukiniti svojim delavcem regres za dopust. Zelo se bojim, da bo to doletelo tudi nas. Kaj praviš na to?

Zgrožen

Da nas le ne bi doletelo kaj takega, zaradi česar regresa za dopust sploh ne bomo potrebovali!

Draga Kunigunda,
reci no sodelavki, ki ureja rubriko bonton, naj malo okrca naše

moške po pisarnah! Ali je to olika, da vsi, brez izjeme, kar naprej tiščijo roke v žepih?

Delikaten

Nekje sem čitala, da to počnejo vsi moški, ki želijo pokazati, da imajo situacijo v rokah...

DROGA

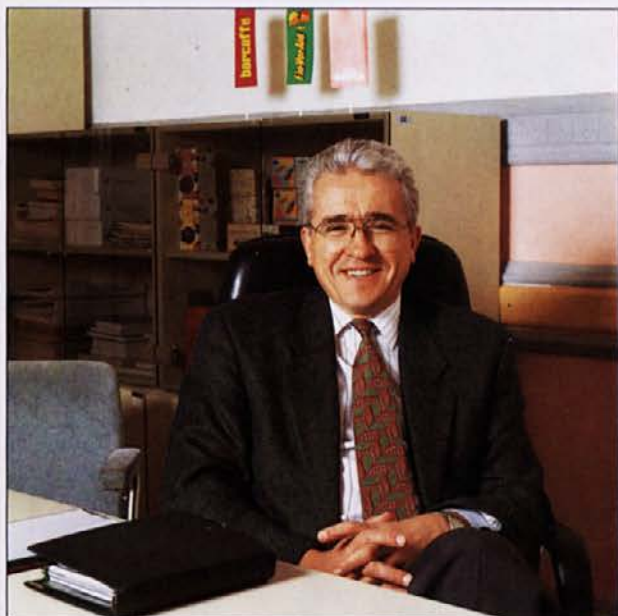
PORTOROŽ

—
B I L T E N
O
LASTNINJENJU
—

zrno do zrna...

KAJ PO PRIVATIZACIJI?

V oktobru bo stekla javna prodaja DROGINIH delnic za zamenjavo za lastniške certifikate. Naprodaj bo za 1 milijardo SIT delnic, za uspešno javno prodajo pa mora certifikat vnovčiti okrog 4.000 državljanov. S prodajo teh delnic, s preoblikovanjem podjetja iz d.o.o. v d.d. ter z drugim soglasjem Agencije za privatizacijo bo DROGINO lastninjenje končano.

Predhodni postopki pa so bili obsežni in dolgotrajni. Cenitev podjetja, revizija podjetja, izdelava in sprejem programa lastninjenja, javna anketa o lastninjenju, predhodno zbiranje certifikatov, odločanje o notranjem odkupu, soglasja Agencij so glavni postopki, ki so bili opravljeni, da smo prišli do faze, v kateri smo danes.

Naš program lastninjenja ima v primerjavi z drugimi posebnosti, na katere velja posebej opozoriti. Iz vrednosti 3 milijarde SIT so bili po otvoritveni bilanci izvzeti etnološki in tehniški spomeniki (zemljišča in objekti Solin), arhitekturni spomeniki (poslovna zgradba) in premoženje, ki je predmet denacionalizacijskih zahtevkov. Vrednost izvzetij je 2,7 milijarde SIT. Zaradi tega se je tudi spremenilo razmerje med DROGO in tujim partnerjem, t.j. MAN-om tako, da znaša to sedaj 88,175% proti 11,825%. Na podlagi odločitve zaposlenih ne gremo v notranji odkup tako, da ponujamo vseh razpoložljivih 40% vrednosti državljanom Slovenije. Interni razdelitvi smo določili maksimalno možni obseg, t.j. 20%, na podlagi rezultatov predhodnega deponiranja certifikatov pa bomo ta odstotek tudi dosegli.

Kaj se bo v podjetju po končani privatizaciji spremenilo?

Ocenjujem, da bomo na podlagi razpršenosti delničarjev

sicer ohranili relativno samostojen status. Predvsem, in to je bistveno, pa se bo spremenilo dejstvo, da račune za dobro ali slabo gospodarjenje ne bomo več polagali sebi, ampak javnosti. Objavljati bomo morali revidirane bilance, odgovarjati na vprašanja malih in velikih delničarjev ter nadzornega odbora, odgovarjati na nadeležna vprašanja novinarjev. Naših delničarjev ne bodo zanimali naši notranji problemi, zanje bo pomembno samo vprašanje, kakšno dividendo (udeležbo na dobičku) in kakšen kapitalen zaslužek (razlika med dejansko in tržno ceno delnice) daje delnica DROGE. Skratka popravilnih izpitov za slabo poslovanje, slabe odločitve, malomarnost in nedelo, nedisciplino, ne bo več.

Seveda pa je najbolj pomembno, da jasno zremo v prihodnost. Želimo postati moderno, inovativno evropsko podjetje. Ohraniti želimo identiteto DROGE in njenih blagovnih znamk, obdržati vodilni položaj v prodaji kave, čajev in soli v Sloveniji, postati celoviti ponudnik rižev in instant izdelkov iz žitaric in povečati delež izvoza na trge srednje in vzhodne Evrope.

Vse te zahtevne cilje bomo dosegli le z odgovornim, preudarnim, seveda pa predvsem z dobrim poslovanjem. Javnost bo to od nas neusmiljeno zahtevala.

Matjaž ČAČOVIČ

SLOVARČEK

DELNIŠKA DRUŽBA

- pravna oseba, katere osnovni kapital je razdeljen na delnice.

DELNIŠKA KNJIGA

- knjiga, iz katere je razvidna lastniška struktura delniške družbe, ki ima izdane imenske delnice. Prenos imenskih delnic je pravno veljaven le na podlagi ustreznega vpisa v knjigo delničarjev.

DELNICE

- dolgoročni vrednostni papir, ki daje imetniku naslednje pravice: pravico do udeležbe pri upravljanju družbe, pravico do dela dobička (dividende), pravico do sorazmernega dela likvidacijske mase ob likvidaciji družbe. V osnovi so delnice navadne in prednostne. Slednje se lahko izdajajo (in običajno tudi se) brez pravice glasovanja. Delnice se lahko glasijo na ime ali na prenosnika.

DIVIDENDA

- del dobička delniške družbe, ki se v skladu s sklepom skupščine družbe izplača delničarjem.

PROGRAM LASTNINSKEGA PREOBLIKOVANJA DROGE PORTOROŽ

Skupščina DROGE PORTOROŽ je 16.6.1994 sprejela program lastninskega preoblikovanja DROGE PORTOROŽ, ki ga je Agencija RS za prestrukturiranje in privatizacijo odobrila 27.7.1994.

Osnovni kapital Droge po otvoritveni bilanci na dan 1.1.1993 znaša 3.064.264.000 SIT.

Osnovni kapital se zmanjša za rezerve v višini 236.584.000 SIT, tako da po tem odbitku znaša nominiran kapital 2.827.680.000 SIT, za katerega bo DROGA izdala 282.768 navadnih delnic.

Od nominiranega kapitala bo 33.437 navadnih delnic razdeljeno na znanega lastnika - tujega partnerja ED & F MAN COFFEE Ltd., London.

Za vrednost družbenega kapitala, ki pomeni osnovo za lastninjenje DROGE in znaša 2.493.310.000 SIT, pa bo DROGA izdala 249.331 navadnih delnic. Nominalna vrednost ene delnice je 10.000 SIT.

Ocenjena vrednost podjetja znaša 2.732.838.000 SIT. DROGA se lastnini po ocenjeni vrednosti in je zato cena delnice določena po ocenjeni vrednosti. Prodajna cena delnice za certifikat tako znaša 9.665,00 SIT, za gotovino pa 13.950,00 SIT (cena delnice je določena na osnovi revalorizacije drobnoprodajnih cen od 1. 1. 1993 do dneva razpisa).

Model oz. uporabljena kombinacija načinov lastninskega preoblikovanja družbenega kapitala DROGE PORTOROŽ

	razred delnic	% družb. kapitala	v SIT	število delnic
1.Sklad RS za razvoj	A	20	498.662.000	49.866
2.Pokojninski sklad	A	10	249.331.000	24.933
3.Odškodninski sklad	A	10	249.331.000	24.933
4.Interna razdelitev	B	20	498.662.000	49.866
5.Javna prodaja	G	40	997.324.000	99.733
SKUPAJ		100	2.493.310.000	249.331

Delnice, pridobljene z interno razdelitvijo, so navadne, glasijo na ime in dajejo sorazmerno pravico do upravljanja in dividende. Izražene so v nematerializirani obliki in so neprenosljive dve leti po njihovi izdaji, razen z dedovanjem.

Podjetje mora delnice iz naslova interne razdelitve, ki jih ne zamenja za certifikate, v skladu z zakonom prenesti na Sklad RS za razvoj. V primeru presežkov certifikatov pa se število delnic sorazmerno zniža ožjim družinskim članom.

Delnice, namenjene javni prodaji, so izražene v nematerializirani obliki, so navadne, glasijo na ime in dajejo sorazmerno pravico do upravljanja in dividende. Vsaka delnica ima en glas. Delnice bodo prosto prenosljive po vpisu lastninskega preoblikovanja družbe v sodni register in ko bodo izpolnjeni pogoji za trgovanje z njimi na organiziranem trgu vrednostnih papirjev. Z delnicami se bo lahko trgovalo samo na organiziranem trgu vrednostnih papirjev.

DROGA naj bi imela po izvedenem programu lastninskega preoblikovanja naslednjo lastniško strukturo :

- Sklad RS za razvoj 17,635 %
- Pokojninski sklad 8,817 %
- Odškodninski sklad 8,817 %
- zaposleni, upokojeanci, družinski člani zaposlenih (interna razdelitev) 17,635 %
- državljani Republike Slovenije 35,270 %
- obstoječi delničarji (MAN) 11,825 %

V DROGI ocenjujemo, da lahko svojim delničarjem nudimo visoko stopnjo varnosti in tudi primerne donose na vložena sredstva.

MAN - DROGA : Partnerstvo v obojestransko korist

Konec leta 1992 je bila izvedena dokapitalizacija DROGE s strani angleškega partnerja ED & F MAN COFFEE Ltd. iz Londona. 12. februarja 1993 je bila DROGA registrirana kot družba v mešani lasti DROGA živilska industrija d.o.o..

Predstavnika našega angleškega partnerja, g. Roberta Swinchatta, smo povprašali za mnenje o procesu lastninskega preoblikovanja slovenskega gospodarstva oziroma o privatizaciji DROGE.

1. Kako ocenjujete pristop k procesu lastninskega preoblikovanja v Sloveniji?

Celoten proces privati-

zacije je dobro zastavljen. Spodbudno je predvsem dejstvo, da ni prišlo do razprodaje slovenskih podjetij tujim vlagateljem.

Samo izvajanje privatizacijskega procesa v Sloveniji pa, po mojem mnenju, poteka prepočasi. Agencija za privatizacijo je namreč v želji, da bi podjetjem zagotovila kar najugodnejšo ceno, v posameznih primerih omogočila prevlado kratkoročnih nad dolgoročnimi interesi. To je bilo še posebej opazno v primeru sodelovanja s tujimi podjetji.

2. Droga Portorož se bo še letos preoblikovala v d.d.. Ali bodo nova lastninska razmerja bistveno vplivala na njeno poslovanje?

Uspešna izvedba privatiza-

cijskega procesa je za podjetje vsekakor pomemben in pozitiven korak. To je naša ocena in v skladu s tem prepričanjem smo in bomo vodstvu podjetja ponudili tudi naše sodelovanje pri izpeljavi preoblikovanja.

Sicer pa je Droga že pred leti, ko je izgubila glavni trg svojega tržišča - trge nekdanje Jugoslavije - hitro in učinkovito prebrodila nastalo krizno situacijo. S trdim in produktivnim delom je vodstvu uspelo reorganizirati podjetje in uspešno poslovati dalje.

Upravičeno lahko torej pričakujemo, da bo Droga tudi po končanem lastninskem preoblikovanju nadaljevala s svojo usmeritvijo.

3. Bo poslovna politika MAN-a v Drogi ostala nespremenjena tudi v prihodnje?

Dosedanje poslovno sodelovanje našega podjetja z Drogo je temeljilo na uspešnem skupnem delu dveh partnerjev za obojestransko korist. Tako bo tudi v prihodnje. Dokler bo partnerstvo koristilo obema, bomo obdržali svoj delež v vašem podjetju. Povečali ga bomo samo v primeru, če bo to v interesu in v korist tako DROGI kot MAN-u. Želimo, da DROGA ostane neodvisno podjetje z "domačim" vodstvom.

DROGA PORTOROŽ BO DELNIŠKA DRUŽBA *ali* **DROGA d.d.**

KAKŠNE SPREMEMBE PRINAŠA PREOBLIKOVANJE V DELNIŠKO DRUŽBO?

Lastninjenje prinaša cel kup novosti v naš slovenski družbeni in ekonomski prostor. Cela vrsta sprememb pa bo nedvomno najbolj vidna v gospodarstvu, kajti vsa do sedaj družbena podjetja bodo dobila znane lastnike.

Ena izmed možnosti in oblik organiziranja podjetij je tudi delniška družba. Ta je hkrati tudi obvezna oblika organiziranja za vsa tista podjetja, ki bodo imela več kot 50 lastnikov.

V DROGI pa bo zagotovo več kot 50 lastnikov - delničarjev in zato se bo DROGA po končanem lastninjenju morala preoblikovati v delniško družbo. Torej Vam bomo seveda obliko in način funkcioniranja delniške družbe tudi natančneje predstavili. Tokrat smo Vam pripravili samo nekaj kratkih informacij.

KDO BO LASTNIK DROGE?

Pretvorba v delniško družbo pomeni, da bo imela DROGA natančno znane lastnike. Lastniki bomo: zaposleni, bivši zaposleni in upokojeni drogovci, naši družinski člani, MAN, Slovenci, ki bodo sodelovali v naši javni prodaji, ter skladi: Sklad za razvoj, Pokojninski sklad in Odškodninski sklad.

KDO BO UPRAVLJAL DROGO?

DROGA, delniška družba, bo imela tri organe upravljanja: upravo, nadzorni svet in skupščino delničarjev.

Uprava je organ delniške družbe, ki vodi delniško družbo. Lahko je individualni ali kolegijski organ, ki predstavlja in zastopa družbo, t.j. DROGO. Imenuje jo nadzorni svet.

Uprava bo torej nam, delničarjem, odgovorna za uspešno poslovanje podjetja.

Nadzorni svet zastopa interese lastnikov - delničarjev. Člane nadzornega sveta izvoli skupščina. Pristojnosti nadzornega sveta so predvsem v tem, da nadzoruje vodenje poslov družbe. Nadzorni svet lahko pregleduje knjige in dokumentacijo družbe, blagajno družbe, zaloge,.... Skrbi, da poslovanje teče po zakonih in v skladu z odločitvami skupščine delničarjev.

Skupščina delničarjev je upravni organ družbe, ki ga sestavljajo vsi lastniki - delničarji. Skupščina je pristojna za odločanje o statutu družbe, pregleduje letna poročila in se odloča o delitvi letnega dobička, odloča o statusnih spremembah ter imenuje in odpokliče člane nadzornega sveta. Skupščina ne more odločati o vodenju poslovanja za to je pristojna uprava, razen če posebej ne prosi skupščine za mnenje. Na osnovi odločitev skupščine uprava podjetja pripravlja in izvršuje sprejete sklepe. Celotne pristojnosti skupščine delničarjev so določene v statutu.

KAKO BOMO SODELOVALI V SKUPŠČINI DELNIČARJEV

Skupščina delničarjev se sestane vsaj enkrat letno. Skliče jo uprava družbe na lastno pobudo ali na zahtevo nadzornega sveta, lahko pa sklic skupščine sprožijo tudi delničarji. Če se zbere dovolj delničarjev - lastnikov, ki predstavljajo vsaj 5 odstotkov osnovnega kapitala DROGE, lahko zahtevajo sklic skupščine. V pisni zahtevi, ki se jo pošlje upravi, mora biti naveden tudi namen sklica in razlogi zanj. Skupščino skliče uprava vsaj mesec dni pred zasedanjem z vabilom v časopisu, kjer se istočasno objavi tudi dnevni red.

Delničarjem na skupščini ni treba sodelovati osebno. Za zastopanje svojega mnenja oz. za uresničevanje svoje glasovalne pravice lahko delničar pooblasti pravno ali fizično osebo (finančno ali kakšno drugo organizacijo ali pa osebo, ki ji zaupa). Pooblastilo je v pisni obliki. Če pooblaščenec na skupščini zastopa kakšno mnenje v imenu delničarjev (ki jih zastopa), mora o tem delničarje obvestiti. Če se delničar ne strinja z mnenjem svojega pooblaščenca, mu pošlje svoja navodila, kakšno mnenje naj zastopa v njegovem imenu.

Delničarji lahko sporočijo upravi svoje predloge po prejemu dnevnega reda skupščine, vendar najkasneje v enem tednu po objavi sklica. Predlog lahko obsega največ sto besed in mora vsebovati razumno utemeljitev stališč. Delničar, ki je poslal predlog, se mora skupščine udeležiti in na njej zagovarjati svoje stališče, ali pa za to pooblastiti svojega pooblaščenca. Če predlagatelj predloga ne zagovarja, ga skupščina ne upošteva.

Skupščina je torej najpomembnejši in najvplivnejši organ upravljanja družbe DROGA.

NAČINI LASTNINSKEGA PREOBLIKOVANJA PODJETIJ

Zadnje leto se vsakodnevno srečujemo z lastninjenjem. Videti je, da so časopisi polni razlag kdo, kaj, kako... Pa vendar redko najdemo razumljivo obrazložitev, kaj se dogaja. Zato vam bomo skušali predstaviti možne načine lastninjenja slovenskih podjetij.

Lastninjenje slovenskih podjetij bo teklo predvsem v različno izbranih kombinacijah načinov lastninskega preoblikovanja podjetja, lahko pa se podjetje odloči tudi za eno samo predpisano možnost. Zakon o lastninskem preoblikovanju pozna 7 načinov lastninjenja družbenih podjetij:

1. prenos navadnih delnic na sklade
2. interna razdelitev delnic
3. notranji odkup delnic
4. prodaja delnic
5. prodaja sredstev podjetja
6. preoblikovanje podjetja z večanjem lastniškega kapitala
7. prenos delnic na Sklad RS za razvoj.

1. PRENOS NAVADNIH DELNIC NA SKLADE

Podjetja morajo razdeliti 40 odstotkov vrednosti družbenega kapitala podjetja na zakonsko določene sklade:

- 20 % Skladu RS za razvoj,
- 10 % Pokojninskemu skladu in
- 10 % Odškodninskemu skladu, iz katerega se bodo izplačevali zahtevki iz naslova denacionalizacije.

2. INTERNA RAZDELITEV DELNIC

20 odstotkov družbenega kapitala podjetja lahko zaposleni, bivši zaposleni in upokojeanci podjetja pridobijo na osnovi **interne razdelitve v zameno za certifikate**.

Če certifikati teh treh skupin ne zadostujejo za odkup dovoljenih 20 odstotkov, lahko certifikate vložijo tudi ožji družinski člani zaposlenih. Če predloženi certifikati upravičencev ne dosegajo vrednosti 20% družbenega kapitala, se preostanek prenese na Sklad za razvoj. Te delnice so prvi dve leti od njihove izdaje neprenosljive.

3. NOTRANJI ODKUP DELNIC

Podjetje lahko za notranji odkup delnic nameni največ 40% vrednosti družbenega kapitala, saj mora pred tem nameniti 40% skladom in 20% interni razdelitvi.

Pri **notranjem odkupu** lahko sodelujejo zaposleni, bivši zaposleni in upokojeanci podjetja. Pri tej obliki lastninjenja mora sodelovati najmanj tretjina zaposlenih v podjetju.

Sodelujoči oz. upravičenci kupujejo delnice podjetja s 50 odstotnim popustom in z možnostjo obročnega odplačevanja za dobo petih let. Prvo leto je potrebno odkupiti najmanj 20% celotnega družbenega kapitala. V naslednjih štirih letih pa je potrebno odkupiti vsako leto najmanj eno četrtno delnic po vrednosti, določeni na podlagi vrednosti iz otvoritvene bilance in revalorizirani z indeksom drobnoprodajnih cen do dneva vplačila. Delnice so neprenosljive izven programa notranjega odkupa za celotno obdobje, ko se izvaja program notranjega odkupa.

4. PRODAJA DELNIC PODJETJA

V okviru delne ali celotne prodaje delnic podjetja so možni trije načini prodaje : **zbiranje ponudb, javna dražba, javna prodaja delnic**.

Podjetje v vseh treh načinih prodaje pred sklenitvijo pogodbe o prodaji oz. pred vpisovanjem delnic prenese odstotek delnic, ki so namenjene prodaji, v obliki začasnica na Sklad za razvoj. Le- temu pripada tudi kupnina.

- ZBIRANJE PONUDB

Za način prodaje delnic podjetja z zbiranjem ponudb se podjetje odloči, če ugotovi, da potrebuje partnerja kot strateškega investitorja, s katerim lahko pridobi tehnologijo in know-how, novo opremo in dodatna sredstva, nove trge in marketinška znanja in kadre.

Podjetje je samostojno pri iskanju strateški partnerjev, oblikovanju svoje prodaje in zbiranju ponudb, le pri končni odločitvi o prodaji sodeluje Sklad za razvoj.

- JAVNA DRAŽBA

Za prodajo delnic z javno dražbo so primerna manjša in srednja podjetja, katerih vrednost temelji zlasti na nepremičninah in opremi. Pri izbiri kupcev podjetje ne išče strateškega kupca (zbiranje ponudb) ali relativno širokega kroga malih investitorjev (javna prodaja delnic), temveč paket delnic prodaja najboljšemu kupcu. Pri javni dražbi je pomembna cena, kupci pa si neposredno konkurirajo pri zviševanju izklicne cene paketa delnic.

- JAVNA PRODAJA DELNIC

Za javno prodajo delnic so primerna predvsem velika in ugledna podjetja, ki imajo stabilno poslovanje, uveljavljeno blagovno znamko, dober tržni položaj in zdrave podjetniške finance. Ker se pri javni prodaji delnic podjetje odpira navzven in želi pridobiti širok krog kupcev, je zelo pomembno, kakšen je njegov tržni položaj in ugled v javnem življenju. Podjetje se za takšno obliko lastninjenja odloča predvsem takrat, ko želi razpršiti lastninske deleže in tako ohraniti določeno strategijo vplivnih upravljaljskih deležev.

Podjetje mora za javno prodajo delnic oblikovati perspektiv za javno prodajo, njegova vsebina pa daje potencialnim investitorjem potrebne temeljne poslovne podatke o podjetju in njegovi perspektivi, podatke o emisiji in delnicah, ki se vplačujejo, podatke o eventualni izvedbi javne prodaje preko pooblaščenih pravne osebe, odločitev, ali bodo delnice kotirale na borzi, ... Podjetje objavi poziv k vpisovanju delnic v javnih glasilih in določi čas trajanja javne prodaje, rezultate pa objavi v dnevnem časopisju.

Poleg gotovinskih sredstev se lahko delnice vplačujejo tudi z lastniškimi certifikati, vpisujejo in vplačujejo pa jih lahko vsi, saj omejitev upravičencev v primeru javne prodaje ni dopustna.

Podjetje, ki se olastnini z javno prodajo delnic, postane javna korporacija, zato mora vsako leto obveščati svoje delničarje o svojem poslovanju - javna objava skrajšanega poslovnega poročila.

5. PRODAJA VSEH SREDSTEV PODJETJA

V okviru programa lastninskega preoblikovanja se po-

djetje lahko odloči za prodajo vseh sredstev podjetja, pri čemer podjetje preneha z delovanjem, vse obveznosti podjetja pa prevzame Sklad za razvoj. Ta način se uporablja kot alternativa likvidaciji podjetja, če ni več interesa za nadaljevanje poslovanja podjetja, vrednost sredstev podjetja pa zadošča za poplačilo vseh obveznosti podjetja.

6. PREOBLIKOVANJE PODJETJA Z VEČANJEM LASTNIŠKEGA KAPITALA

Preoblikovanje podjetja z večanjem lastniškega kapitala je namenjeno podjetjem, ki potrebujejo sveži kapital za prenavo programov ali za povsem nove investicije. Uporabno pa je tudi pri finančni politiki podjetja, ki temelji na zmanjševanju zadolževanja. Za ta način preoblikovanja mora podjetje izdati za najmanj 10% obstoječega osnovnega kapitala dodatnih delnic oz. začasnih in jih prodati po enem od načinov prodaje delnic (zbiranje ponudb, javna prodaja delnic, javna dražba).

7. PRENOS DELNIC NA SKLAD REPUBLIKE SLOVENIJE ZA RAZVOJ

Prenos na Sklad za razvoj je zadnja oblika lastninjenja, ki jo bodo podjetja uporabila predvsem iz dveh razlogov:

- za prenos ostanka sredstev družbenega kapitala, ki ga ni bilo mogoče lastniti po drugih metodah,
- za celotno poddržavljanje podjetja, kjer potem Sklad odloča o načinih njegove privatizacije. Za ta način privatizacije se bodo odločila predvsem tista podjetja, ki so v poslovnih težavah in jim "podržavljanje" vsaj začasno podaljšuje preživetje.

CERTIFIKATI, DROGA IN LJUDJE ALI, KAKO JE POTEKALO DEPONIRANJE CERTIFIKATOV

CERTIFIKATI. Beseda, ki smo jo še pred kratkim kar težko izgovorili, je postala naša dnevna spremljevalka. In čeprav nas še vedno spremlja predvsem kot dvom in radovednost, ali če hočete - kot radovednost in dvom - je vedno bolj domača ta beseda, certifikat. O certifikatih se pogovarjamo celo s svojimi najmlajšimi otroki, ki so pravzaprav še prej kot mi doumeli, da je certifikat - DENAR!

Ni moj namen pisati vam, o čemer lahko prebirate in poslušate vsak dan in za vsakim vogalom. Želim vam sporočiti le, kako je potekalo deponiranje certifikatov v DROGI, kako smo se odzvali povabilu svojega podjetja, oz. družbe, da svoj certifikat in certifikate svojih družinskih članov vložimo v hrambo v DROGO.

Letos smo skupaj s plačo za januar prejeli tudi povabilo, da svoj certifikat deponiramo v DROGO. Dobili smo natančna navodila, kdaj in kje to lahko storimo - v bivšem Blagovnem prometu DROGE v Portorožu, Senčna pot 2.

Jaz sem bila za sprejemanje certifikatov v hrambo od vas, mojih sodelavcev in vaših družinskih članov, zadolžena s pisnim sklepom direktorja DROGE. Priznam, da sem bila na to ponosna. Gre vendar za dejanje zgo-

dovinskega preloma in sprememb, ki nam dajejo široke možnosti za boljši jutri.

Vendar, POZOR! Te možnosti niso dane kar tako, zanje se bomo morali kar precej potruditi. Na kakšen način, sprašujete? Z znanjem, pravim jaz, z znanjem o novem načinu pridobivanja dohodka, oprostite - kapitala. Potrebujemo in bomo še bolj potrebovali znanje, ki ga doslej nismo, seveda, če bomo hoteli od svojega certifikata kaj iztržiti. A dovolj o tem, obljubila sem, da vas ne bom učila, kar vas že drugi.

Le še to: ob še vedno neavtomatizirani proizvodnji, ob težkih pogojih dela se bo po osemurnem delu težko učiti tako zelo novih stvari, kot so pridobivanje kapitala iz delnic. A potrudite se. Če ne bo šlo, vam svetujem, da te zadeve predate svojim otrokom. Ugotavljam, da so mladi ljudje veliko bolj optimistično in dolgoročno zainteresirani za certifikate in njihovo usodo.

Starejši pa, navajeni že vsega hudega in neverjetnega od svoje države, certifikatov ne jemljejo prav resno, menijo pač, da so pesek v oči.

Navkljub temu pa lahko zatrdim, da smo "drogovci" in naši družinski člani v DROGO prinesli nad pričakovanjem veliko certifikatov v hrambo. Bolj kot pričakanje denarja od teh certifikatov gre - po mojem mnenju - za pripadnost svojemu podjetju in prepričanje, da s to potezo lahko samo koristimo in pravimo: če toliko let vsak dan delam tu, bom pa še to pustil tukaj...

Upokojenci razmišljajo popolnoma drugače. Sprašujejo se: kaj misliš, ali bo kaj iz tega? Nato jih zanima čimveč podatkov o lastninjenju podjetij, in končno menijo, da so tu v DROGI toliko in toliko let garali, pustili zdravje in mlada leta, prejeli majhne plače, in prav bi bilo, da bi od tu še kaj dobili za stara leta.

Verjetno vas vse zanima, kaj se bo dogajalo z vašim certifikatom. Za oddani certifikat boste prejeli prvi izvod lastninske nakaznice. Po zaključku lastninskega preoblikovanja podjetja pa boste prejeli najprej ZAČASNICE. To še ne bodo delnice, kajti te boste prejeli šele po preregistraciji DROGE iz sedanje družbe z omejeno odgovornostjo v delniško družbo. Tedaj boste prejeli DELNICE in postali delničarji DROGE Portorož.

Namesto zaključka:

CERTIFIKAT ni denar, CERTIFIKAT je denar. V sedanji obliki ni denar, ko boste zanj dobili DEL-NICO, pa to bo denar. Kajti delnica je vrednostni papir.

Prav boste storili, če ne boste pričakovali veliko in če ne boste pričakovali kmalu kaj denarja od svoje delnice.

Sicer boste od delnice lahko dobili denar na dva načina: prvič, da jo boste prodali, ko bo na borzi to možno, in drugič, da počakate na DOBIČEK od uspešnega poslovanja DROGE.

In ko sem že prelomila obljubo, da vas ne bom učila, kako in kaj s certifikati, še naslednje: DEL-NIC Droge ne prodajajte najmanj 10 let, raje še kakšno kupite takoj, ko bo to možno. Od dobička tudi ne pričakujte več let niti ficka, kajti po mojem bi bilo zelo prav, da dobiček - ki seveda bo, ker smo dobra firma - uporabimo za posodobitev proizvodnje s ciljem proizvajati več in bolj kvalitetno. Če bomo modernizirali proizvodnjo, tudi naši otroci ne bodo tarnali, da so zdravje pustili za stroji.

DRAGICA MEKIŠ

SLOVARČEK

LASTNIŠKI CERTIFIKAT

- je imenski vaučer, s katerim smo upravičeni do lastninjenja družbenega premoženja Republike Slovenije. Poznamo lastniške certifikate treh vrst: lastniški certifikati državljanov RS, katerih višina je odvisna od starosti, ki so jo dosegli na dan, ko je stopil v veljavo Zakon o lastninskem preoblikovanju podjetij, lastniški certifikati upravičencev iz naslova denacionalizacije ali njihovih pravnih naslednikov ter lastniški certifikat zaposlenih v negospodarskih organizacijah, v višini razlik med izplačanimi in neizplačanimi osebnimi dohodki v skladu s kolektivno pogodbo za negospodarstvo, in sicer za obdobje od 01.01.1992 do 31.12.1992.

INTERNA RAZDELITEV DELNIC

- metoda lastninskega preoblikovanja podjetja, znotraj katere lahko s svojimi lastniškimi certifikati in zadolžnicami sodelujejo zaposleni, bivši zaposleni in upokojeni delavci podjetja. Če podjetje na ta način ne razdeli celotnega, s programom predvidenega deleža podjetja, lahko znotraj te metode sodelujejo tudi ožji družinski člani. Po tej metodi se lahko razdeli največ 20% družbenega kapitala podjetja.

LASTNINJENJE JE ZAHTEVNO ...

V PC GOSAD je potekalo deponiranje certifikatov izredno zanimivo. Predvsem je bilo naporno prve dni, ko sem imela kljub vsem tolmačenjem, izobraževanju, usposabljanju in podobnim oblikam modernega pojasnjevanja občutek, da še nisem popolnoma pripravljena na akcijo.

“Na svoje stare dni” sem se z računalnikom prvič srečala na usposabljanju v DROGI PORTOROŽ in še potem v PC-u, ko sem si ob strokovnjaku za računalništvo hotela vse natančno zapisati, da bom bolj sigurna. Na koncu pa sem znala samo prižgati računalnik.

Prvi delavec, ki je prinesel svoj certifikat v hrambo je skoraj omagal, tako dolgo je to trajalo. Ko je videl, da se potim in tudi računalnik že “kuha”, je postal potrpežljiv in dal pripombo, kako je to lastninjenje zahtevno in težko.

Ne vem, ali je mislil na okoliščine ali dejansko. Njegove besede sem razumela kot pikro pripombo. Ko sva opravila in sem ga opremila z vsemi pojasnili in obrazložitvami, sva imela oba dovolj lastninjenja DROGE za tisti dan. Tako so potekali “prvi dnevi lastninjenja”. Ostali dnevi so bili izredno zanimivi, saj so prihajali delavci, ki so bili pri nas zaposleni pred več kot dvajsetimi leti in so se zelo zanimali za razvoj DROGE od prvih začetkov do danes. Prav zanimivo jih je bilo poslušati, vsak pa je zaključil, da vloži certifikat v hrambo v podjetje, kjer je bil zaposlen, in da je prehrabena industrija bolj stabilna kot kakšna druga industrija.

Danica KRAJNC

VEČ CERTIFIKATOV KOT ZAPOSLENIH

Predhodnega zbiranja oz. deponiranja lastninskih certifikatov v DROGO smo se z vso resnostjo lotili tudi na Vrhniki. Tu smo imeli svoje vpisno mesto, kamor so lahko certifikate prinašali (poleg zaposlenih na Vrhniki) še delavci iz OP Novo mesto, OP Most na Soči in iz skladišča Ljubljana.

Z deponiranjem lastninskih certifikatov smo pričeli po 7.3.1994. Da bi pridobili čimveč certifikatov, smo aktivirali kar nekaj naših zaposlenih delavcev.

Pridobili smo 113 certifikatov in mislim, da je to kar lepo število glede na tako malo zaposlenih delavcev. Zelo razveseljivo je bilo, da so certifikate vložili v hrambo v velikem številu tudi naši upokojeni in s tem dokazali, da niso pozabili na DROGO, da spremljajo njen razvoj in ji zaupajo. Deponiranje certifikatov je potekalo brez zapletov.

Tudi v prihodnje se bomo trudili, da bi čim večji delež DROGE ostal last tistih, ki so jo zgradili in ustvarjali.

STAŠA PRETNAR

SLOVARČEK

NOTRANJI ODKUP DELNIC

- metoda lastninskega preoblikovanja podjetja, kjer lahko vsi zaposleni, bivši zaposleni in upokojeni delavci podjetja s 50% popustom in obročno odkupijo največ 40% vseh delnic podjetja. Sredstva za nakup delnic, namenjenih za notranji odkup, predstavljajo presežni lastniški certifikati iz interne razdelitve ter denarna sredstva.

BRKINCI SMO BILI VEDNO "ZA"

V PC "ZLATO POLJE" in PC "SUDEST" Gradišče smo začeli z deponiranjem lastninskih certifikatov 8.3.1994, torej ravno na dan žena. In glej - prvi lastninski certifikat je prinesla ravno ženska, dolgoletna delavka.

Sam potek prinašanja certifikatov v hrambo je potekal mirno, brez kakršnih koli zastojev ali čakanja. Delavci PC "ZLATO POLJE" in PC "SUDEST" smo stvar vzeli zelo resno, saj je bila udeležba skoraj 98% - najtočneje 97,33%. Tudi bistvenih vprašanj ni bilo, saj smo bili BRKINCI vedno "ZA", karkoli se je v DROGI dogajalo.

Z upokojenci smo se dogovorili za obisk na domu. Bili so presenečeni in si podobnih obiskov želijo večkrat. Velika večina se jih je že odločila za vložitev certifikata v DROGO - firmo, ki ji še vedno zaupajo.

Želeli so vložiti tudi certifikate svojih družinskih članov, za kar smo se jim vljudno zahvalili in pojasnili, da bodo to lahko storili pri javni prodaji.

V hrambo smo zbrali 212 certifikatov in mislimo, da je to glede na število zaposlenih v Gradišču precej.

MAGDA CETIN

ANKETA O LASTNINJENJU

Naše delavce smo v kratki anonimni anketi povprašali, KAJ MENIJO O LASTNINJENJU V DROGI.

Izjave so zanimive, pa si jih kar pogledjmo:

“Z mozem sva oba vložila certifikate v Drogo. Sprva sva sicer razmišljala o drugih možnostih, na koncu pa sva ugotovila, da imava v svojem podjetju vsaj nekaj informacij o poslovanju, kar bi bilo drugje nemogoče.”

* * *

“Država Slovenija nima tradicije privatnega lastništva kapitala, tako bo lahko le zgodovina pokazala, ali smo se pravilno odločili.”

“Če bo lastninjenje v podjetju uspelo, si bodo določeni ljudje prisvojili zasluge, če pa temu ne bo tako, bodo prav oni poiskali krivce za neuspeh.”

* * *

“Trije iz moje družine smo vložili certifikate v Drogo, le žena ga je vložila v svoje podjetje. Mislim, da je poslovodstvo storilo premalo za obveščanje delavcev. Edino sindikat se je angažiral.”

* * *

“Vložila sem ga na pravo mesto (v Drogo seveda)!”

“Sam sem za to, da bi dela postali večinski lastniki podjetja, v katerem delamo. Poleg vložitve certifikata v podjetje sem bil pripravljen vložiti 1000 DEM pri notranjem odkupu delnic, če bi imel 50.000 DEM, bi tudi te vložil v Drogo, saj zaupam v prihodnost podjetja. Za neuspeh notranjega odkupa delnic krivim poslovodstvo, saj bi nam lahko omogočilo notranji odkup tako kot v podjetjih Istrabenz in Soča. Denar za to bi se našel, saj vemo, da finančno stanje v podjetju ni slabo. Delavci bi morali biti večinski lastniki podjetja. Že sedaj nam gre dobro, kaj šele, ko se bodo odprli ostali trgi bivše Jugoslavije.”

* * *

“Od prvega dne, ko smo pričeli razpravljati o vložitvi certifikatov, sem razmišljala le o Drogi, na druge možnosti niti pomislila nisem. Vsa družina je vložila certifikate v Drogo. Kar se pa tiče pričakovanj, je za vse nas to prvič, tako da ne moremo vedeti, kakšni bodo rezultati. Če bo kaj z dividendami, bo v redu, če ne, pa tudi, saj ne pričakujemo veliko. Na živce pa mi gredo reklame na temo lastninjenja po televiziji.”

“Ne vem, če smo dosegli večinski delež. Čeprav ne čutim neke pripadnosti Drogi, sem svoj certifikat vanjo vložila. Lepo bi bilo, če bi res imeli kaj od tega, čeprav sem do vsega tega zelo nezaupljiva.”

“Odkrito povedano, si nisem na jasnem niti z lastninjenjem na splošno. Ne vem, kaj naj si o tem mislim in kaj naj pričakujem. Svoj certifikat sem vložila v Drogo, saj se čutim povezana s podjetjem, tako kot mnogo sodelavcev, ki delamo tu že po 20, 30 let. Ideja ni slaba, saj je pomembno, da imaš od dobička v podjetju tudi sam kaj, ne pa da se kdo drug okorišča na račun dobička, ki smo ga sami ustvarili. Še posebej, če si pustil v podjetju desetletja svojega življenja.”

* * *

“Podjetju zamerim, da nam ni omogočilo notranjega odkupa, saj je le malo manjkalo, da bi nas bila potrebna tretjina. Če imamo denar za razna sponzorstva, bi se lahko našel denar tudi za sponzoriranje zaposlenih!”

* * *

“Informiranost je bila zelo slaba, tako da smo morali iskati dodatne informacije pri boljše informiranih sodelavcih. Kar se tiče notranjega odkupa, se je zanj pri nas odločal večinoma vodstveni kader, za delavke v proizvodnji pa vem, da se zaradi denarnih težav zanj niso mogle odločiti.”

* * *

“Pri lastninjenju Droge je bila informiranost delavcev zelo slaba, a to velja tudi za informiranost na splošno. Stanje v Drogi me spominja na nemški sistem, ko razen svojega dela ne poznaš dela ostalih. Splošna filozofija

podjetja je, da je delavec v podjetju le zato, da dela. Glasilo Naš glas za zadovoljivo informiranost ni dovolj, saj potrebujemo delavci tudi več SPROTNIH INFORMACIJ, ki bi bile lahko kratke, a bi z njimi vodilni krepili občutek pripadnosti in soustvarjanja poslovnega uspeha podjetja, v katerega zelo zaupam.”

Zapisala Tjaša Ulčar iz marketinga

SLOVARČEK

PROGRAM PREOBLIKOVANJA

- način oziroma kombinacija načinov lastninskega preoblikovanja podjetja, ki ga sprejme organ upravljanja podjetja. Program mora potrditi Agencija RS za prestrukturiranje in privatizacijo.

OTVORITVENA BILANCA

- način ugotavljanja družbenega kapitala v bilanci stanja določenega podjetja kot izhodišče za lastninsko preoblikovanje podjetja. Otvoritvena bilanca se izdelava na podlagi posebne metodologije, ki jo je na predlog Agencije RS za prestrukturiranje in privatizacijo predpisala Vlada Republike Slovenije.

NOMINALNA VREDNOST DELNICE

- v tolarjih izražen denarni znesek, na katerega se glasi delnica in predstavlja ustrezen del osnovnega kapitala delniške družbe. Poznamo tudi knjižno vrednost delnice, ki je razvidna iz računovodskih izkazov družbe, ter tržno vrednost, ki je odraz ponudbe in povpraševanja po njej. Tržna vrednost je lahko bistveno drugačna tako od nominalne kot tudi od knjižne vrednosti delnice.

O CERTIFIKATIH MALO DRUGAČE, BOLJ PO DOMAČE

7. marec 1994. Prvi dan akcije deponiranja certifikatov zaposlenih v DROGI in njihovih družinskih članov, upokoencev in bivših zaposlenih. Ob 8. uri naj bi začeli, a sploh še ne obvladam dovolj tega programa, te elektronske škatle. Le kje hodi ta Jože (Šorgo op.p.), ki bi moral biti ob štartu pri meni? Potrka. Aha, saj je že tu, pomislím. Seveda! Na vratih se pojavi, kaj mislite - kdo? - direktor DROGE, v vsej svoji velikosti in še s polnimi rokami certifikatov povrhu! O, groza! Kaj sedaj? Najprej pomislím, da se edino šefom in seveda direktorju lahko zgodi, da te dobijo, ko nič ne delaš in še huje, da nekega dela ne znaš opraviti! Hitro uporabim vse možne izgovore, pohvalim tolikšno število certifikatov in se nekako izvlečem.

Dejstvo je, da je naš direktor g. Matjaž ČAČOVIČ prvi prinesel certifikate v DROGO, in to za vse svoje družinske člane. In čeprav tega niste vedeli vsi, ste mnogoštevilni storili isto.

Najbolj pogosto vprašanje je kakopak bilo naslednje: KAJ MISLIŠ, ALI BO KAJ IZ TEGA? AMPAK KDAJ? JAZ MISLIM, DA IZ TEGA NE BO NIČ... PA KAJ ČE TA PAPIR, DA SE MI VALJA DOMA, SAMO DA SE GA REŠIM... DA NE BOM VEČ SKR-BELA, KAJ Z NJIM...

Pride Roman. On je že več let v penziju. Certifikata najprej ne pokaže. Ga ima pri sebi spravljene. Nato pa pravi, da bi nekaj vprašal: za 100.000 tolarjev mi ga da, certifikat. Mislim, da se šali, in rečem NE. Roman resno, a ne? Za samih sto tisočakov, gor piše 400.000, veš to? NE. Ne dam. Kaj pa za 50.000 tolarjev, bi šlo tako? NE. Vztrajam. Le POTRDILO dobiš in amen. Čakaj delnice. Tako kot jih bom čakala jaz... Pa sva se dogovorila. Odšel je s potrdilom, in obljubil, da bo tudi žena prinesla certifikat v DROGO.

* * *

V pisarno pride neki kolega. Začne pogovor. Certifikata nikjer. Vpraša to, vpraša ono. Zakaj to lastninjenje, saj je že sedaj bilo vse naše! Že, pravim jaz, ampak to je bilo vse od vseh, sedaj pa bomo imeli vsak svoj mali košček, in to črno na belem, imeli bomo DELNICE... On je tiho. Čakam. Po premolku reče - ali te lahko nekaj vprašam, Dragica? Daj. Ali si ti dala certifikat v DROGO? Sem, pravim. Sigurno? Sigurno. Zakaj pa v DROGO vpraša. Ker nisem imela boljše možnosti, pravim..In na dan se iz žepa prikaže certifikat!

SLOVARČEK

PORTFELJ

- premoženje, naloženo v vrednostnih papirjih. Z upravljanjem portfelja se poskuša kontinuirano dosegati čimbolj donosno in varno kombinacijo vrednostnih papirjev v portfelju.

Mati, zaposlena v DROGI, prinese v hrambo certifikat tudi za hčerko, ki študira v Ljubljani. Čez vikend naj bi podpisala, ko bo doma, ne gre drugače. V ponedeljek mati prinese lastninsko nakaznico - nepodpisano. Kaj je zdaj to? Ste pozabili na podpis? Ne, veš, moja hčerka pravi, da se bo sama odločala, mora premisliti. O.K. pravim. Čez teden dni pride hčerka sama. Odda certifikat v hrambo. Hitro si se odločila, kaj je temu bortovalo, vprašam. Šla sem v naš market, reče. Spremljala sem deset kupcev z večjimi nakupi in ugotovila, da je največ artiklov v košaricah bilo od DROGE Portorož...

* * *

BRANKO LALIĆ je dolgo let delal v ARGU, še prej v ARIGONIJU. Obvestilo o možnosti deponiranja certifikata v DROGO je dobil že takrat, v marcu 1994. A je bil bolan. Dolgo časa v bolnišnici. Prinesel ga je v maju, takoj ko je prišel iz bolnice. In kot mnogi je vprašal, kaj bo iz tega. Upam, da bo kaj iz tega, pravim... Veste kaj, pravi, če bo kaj iz tega, dobro, če ne - jokal ne bom, res ne...

DRAGICA MEKIŠ

SLOVARČEK

KOTACIJA

- sprejem določenega vrednostnega papirja v trgovanje na borzi. Z uvrstitvijo v kotacijo se z vrednostnim papirjem trguje skladno s pravili borze. Kotacija običajno pomeni znatno povečanje likvidnosti določenega papirja.

VREDNOSTNI PAPIR

- pismena listina, s katero se izdajatelj zavezuje, da bo izpolnil na njej zapisano obveznost njenemu zakonitemu imetniku. V osnovi se delijo na lastniške (npr. delnice) in dolžniške (npr. obveznice) vrednostne papirje, ki lahko obstajajo v materializirani ali pa v nematerializirani obliki.

ZAČASNICA

- potrdilo o udeležbi, ki se glasi na ime in se delničarju izroči pred izdajo delnic. Pomeni pravno podlago za kasnejšo zamenjavo za delnice. Začasnica daje imetniku enake pravice kot delnica, namesto katere je začasno izdana.

OPCIJA

- pogodba, ki daje imetniku pravico do nakupa ali do prodaje po določeni ceni na dan zapadlosti opcije.

EX KUPON

- dan, od katerega obveznica oziroma delnica kotira brez obresti oziroma dividende.

KOMERCIALNI ZAPIS

- kratkoročni vrednostni papir, katerega zapadlost je krajša od enega leta, ponavadi tri mesece.

VALUTNA KLAVZULA

- pomeni, da je obveznica nominirana v tuji valuti, vnovčljiva pa v protivrednosti tuje valute, prav tako pa tudi nakup obveznice.

TEKOČI DONOS OBVEZNICE

- letni znesek obresti, ki jih prinese obveznica glede na njeno tržno ceno.

BROKER

- borzni posrednik

KUNIGUNDA SE LASTNINI

1. Draga Kunigunda, že leta delate v DROGI. Nam lahko zaupate, kakšna je vrednost vašega certifikata in kam ga boste vložili?

Vrednost certifikata bom raje zamolčala, ker so danes taki časi, da te že zaradi neznatne zamere mimogrede postavijo pred vrata; iz istega razloga sem ga tudi že vložila - v DROGO.

2. Z vidika poslovnih in upravnih zadev je vodstvo DROGE pokazalo izjemen interes, da čimveč zaposlenih vložijo certifikate v podjetje. Večji bo delež lastnikov, zaposlenih v DROGI, bolj bodo lahko sodelovali pri razrezu hlebca profita, ki ga bodo letno ustvarili. Kaj vi menite o tem?

Ta o rezanju hlebca je pa bosa! Profit na DROGI ni nov ali neznan pojem, smo ga že pred leti vsi skupaj ustvarjali, ampak hlebec je pa vedno rezala le peščica ljudi, in to čisto po svoji presoji: tebi eno, meni tri! Izkušnje mi narekujejo veliko mero pesimizma v zvezi z možnostjo, da bi kdaj vsi sodelovali pri odmeri profita...

3. Lahko opišete vašo čustveno reakcijo ob novici, da notranji odkup kot ena opcij v procesu lastninjenja DROGE ne bo izveden? Ali boste v zameno sodelovali tudi pri javni prodaji?

Popadla me je jeza ob misli, da so te novice morda razveselili vsi tisti, ki nimajo prav nobenih zaslug za DROGIN dober sloves, denarja pa dovolj, da se bodo lahko okoristili z našim delom oziroma z dobro ovrednotenimi delnicami. Glede sodelovanja pri javni prodaji pa tole: če bi vedeli, kakšna je moja plača in v zvezi z njo višina mojih prihrankov, me ne bi tako neumno vprašali!

* * *

4. Kakšne smernice razvoja boste predlagali kot eden bodočih solastnikov in soupravljalcev poslovanja DROGE na skupščinah delničarjev?

Iskanje novih možnosti in torej tudi odpiranje novih delovnih mest, ne pa ukinjanje obstoječih. Umen gospodar se namreč potruji, da hlapcu najde delo, saj ima od tega tudi sam koristi.

* * *

5. Kako okolje, v katerem živite, gleda na lastninski proces v Sloveniji in predvsem, kako ocenjujejo perspektive DROGE?

Kakšen lastninski proces? Ali imate v mislih številne zakonite kraje, o katerih se občasno razpiše peščica dobronamernih novinarjev? Moje okolje meni, da sta bila pohlep in nečlovečnost gibalo začetkov kapitalizma, tistega, ki je propadel in ga najdemo samo še v šolskih učbenikih in v Dickensovih romanih, in da bo Sloveniji trda predla, če bo zagazila v fazo razvoja, katere se ostali svet niti ne spominja več. Kako ocenjujejo perspektive DROGE, pa bi težko presodila: šefi trdijo, da je uspeh odvisen od pridnosti delavcev, delavci pa menijo, da je odvisen od poslovnosti in sposobnosti šefov. Mislim, da imajo oboji prav in zato bo nekako že šlo. Da se le ne bi država spet domislila kakšnih odredb in zakonov, od katerih živ krst nima koristi, škodijo pa vsem!

DELNIČARKA KUNIGUNDA

